

διολισθαίνει υπεράνω τῶν κενῶν κεφαλῶν καὶ τῶν κούφου διανοῶν.

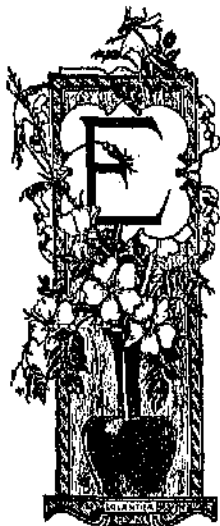
“Ω! Θεὰ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τοῦ κάλλους! Δέξου τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐκείαν τῶν ἀνθρώπων! Σὺ καλλῶνεις τὴν ζωὴν τὴν ἄνευ χάριτος καὶ ἄνευ ἔλξεως, σὺ ἀνυψῶνεις τὸν βίον τὸν πεζὸν καὶ ἄλαστον, σὺ πλάττεις τοὺς κόσμους τοὺς ὀνειρώδεις εἰς τοὺς ὁποίους πετᾷ ἡ ψυχὴ, ζητοῦσα ἄνευ καὶ γαλήνῃν. . . .

“Ω! Θεὰ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τοῦ κάλλους! Δέξου εὐμενῶς τὴν ἐκείαν τῶν καρδιῶν καὶ τῆς διανοίας καὶ πλάσσε τὸν κόσμον τὸν φανταστικὸν εἰς τὸν ὅποιον ζητεῖ ἀνακούφισιν ἡ ψυχὴ. . . .

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΜΟΥ

ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

ΒΑ πάρε τὰ βρεμμένα σου καὶ φεύγα.

Τὸ παιδίον ὠλισθήσε κάτωθεν τῆς πατρικῆς χειρὸς ὑψωμένης διὰ νὰ καταφέρῃ κόλαφον κατὰ τῆς κεφαλῆς του. Καὶ ἀφίνον ὑστατὸν τινα λυγμόν, ἐχύθη ἔξω εἰς τὸν δρόμον φωνάζον δυνατὰ.

— Σαπούνια μυρωδάτα, κύριοι. Σαπούνια!!

Ἦτον ὡσεὶ δωδεκαετής. Εὐχορμον, μὲ μίαν κεφαλὴν πολὺ ὠραίαν, ἐπιστεφομένην ἀπὸ κόμην οὐλὴν, ἀτημέλητον καὶ φθειριῶσαν: Ἡ μορφὴ του ἐλαφρῶς μελαγχροινή, ἔφερν ἐπάνω ὡσεὶ ἴχνη βαθείας θλίψεως: Δύο ὀφθαλμοὶ ἐκφραστικώτατοι, ἐπέτεινον τὴν εὐφύιαν, ἥτις ἐνεκλειετο εἰς τὴν παιδικὴν ἐκείνην κεφαλὴν, εἰς στραβισμόν δὲ διαρκῆς τοῦ κάτω χείλους, καὶ ἡ διακεχυμένη ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτοῦ μελαγχολία, σ' ἔκαμνον νὰ ἐννοῆς εὐθύς, ὅτι βαρέως ἔφερν εἰς τὴν ψυχὴν ὁ παῖς τὸ ἄχθος τῆς ζωῆς, ἣν ἀπὸ τῆς ἀπαλῆς ἐκείνης ἡλικίας ἐρρίπτετο, ὅπως διεκδικήθη σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν.

Ἐπροχώρησε περὶ τὰ δέκα βήματα, ἔκαμψεν ἓνα δρόμον δεξιά, καὶ τότε στρέψαν ὀπισθεν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐννοῆσαν ὅτι ὁ πατήρ δὲν τὸ παρηκολούθει, ἐσταμάτησε πρὸ κατωφλίου θύρας καὶ ἀπορρίψαν τὸ ἐμπόρευμά του — ἐν ξύλινον κιβώτιον μὲ σάπωνα — κατὰ γῆς, ἐκάθισεν καὶ αὐτὸ καὶ ἤρχισεν νὰ κλαίῃ.

Πόσῃν ὥραν ἔμεινεν ἐκεῖ, καὶ τίνες διαλογισμοὶ ἐσπάρασσον εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ τὴν δύστηνον ψυχὴν του, οὐδ' αὐτὸ ἐγνώριζεν. Ὅταν ἠγέρθη ὄμως καὶ ἐσπόγγισεν ἐπάνω εἰς τὴν λερωμένην του χειρὶδα τοὺς ἐρυθροὺς ἐκ τῶν δακρῶν ὀφθαλμούς του, ἦν ἐσπέρα προκεχωρημένη πλέον, καὶ ὁ ταλαίπωρος μικρὸς ἀφῆκε θλιβερὰν φωνήν, ἀντιληφθεὶς τὸ πρᾶγμα.

— Πάει: Πάλι ξύλο θὰ ἔχω ὁ κακόμοιρος τὸ βράδυ.

Ἦρπασεν ἐν τούτοις τὸ κασσάκι του καὶ ἤρχισεν νὰ τρέχῃ καὶ νὰ φωνάζῃ δυνατὰ.

— Σαπούνια μυρωδάτα, κύριοι. Σαπούνια.

Ἀπὸ τὸ πρῶτο, εἶχε πωλήσει ἐνὸς φράγκου μόνον πρᾶγμα. Τὸ μεσημέρι ὁ πατέρας του στὸ σπῆτι, τὸ ἐξυλοφόρτωσεν.

— Τεμπέλη, χάσκεις μὲς τοὺς δρόμους.

Καὶ τὸ ἀφῆκε νηστικόν· οὐτ' ἐν τεμάχιον ἄρτου ξηροῦ τοῦ ἔδωκε, καὶ ἀφοῦ τοῦ ἐπῆρε τὸ φράγκον τῆς πωλήσεως, τὸ ἔρριψε μὲ λάκτισμα ἔξω τοῦ οἴκου του μαζὶ μὲ τὸ κασσάκι τὰ σαπούνια κρᾶζων:

— Ἔλα πάρε τὰ βρεμμένα σου καὶ φεύγα. Κι' ἐν ἔρθῃς τὸ βράδυ κακομοίρη, χωρὶς νὰ βαστάς τὸ τάλληρο, ἡ ράχη σου τὸ ξέρει.

Καὶ τὸ δυστυχῆς ἐκεῖνο πλάσμα κεκμηκός, πεινῶν, καὶ πάσχον εἶχε καθίσει εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας ὅλον τὸ ἀπόγευμα καὶ ἐκλαυσε τὴν τύχην του. Τί τάχα ἔπραξε διὰ νὰ ὑποφέρῃ τόσο;

Τί τοῦ ἔδωκε τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ ὁ κόσμος διὰ νὰ ζητῇ τσσαῦτα παρ' αὐτοῦ, καὶ τί ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτό, διὰ νὰ ἦναι ὑποχρεωμένος νὰ πληρῶνῃ τόσο ἀκριβῶς τὴν ὑπαρξίν του; Δὲν ἐγνώρισεν αὐτὸ ζωὴν. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔμαθε νὰ σύρῃ μόνον του τοὺς πόδας, ὁ πατέρας τὸ ἐφόρτωσε μὲ μίαν κάσσαν ἐμπορεύματα καὶ τὸ ἔστειλεν ἔξω εἰς τοὺς δρόμους νὰ ἐπαιτῇ καὶ νὰ πωλῇ. Κάθε βράδυ ἐγύριζε τὸ δύστηνον ἐξηνητημένον ἀπὸ τοὺς δρόμους καὶ ἀπὸ τὴν κούρασιν εἰς τὸ φτωχὸ τους σπῆτι, καὶ ἐκένωνε τὰ θυλάκιά του εἰς τὰ χέρια τοῦ πατρὸς: Αὐτὸς τοῦ ἔδιδεν ἐν τεμάχιον ἄρτου καὶ ἐν λάκτισμα καὶ τὸ ἔστειλε νὰ κοιμηθῇ εἰς μίαν σκοτεινὴν γωνίαν. Περὶ τὰ χαράγματα τὸ ἐξυπνοῦσε καὶ τὸ ἔστειλε καὶ πάλιν ἔξω νὰ πωλῇ, νὰ συναθροίξῃ, ὅβολόν πρὸς ὄβολόν τὸν ἄρτον τῆς ἡμέρας.

Τὸ δύσμοιρον! Αὐτὴ ἦτον ἡ ζωὴ του. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμεγάλωσε καὶ ἔφθασε τὰ δώδεκά του χρόνια. Καὶ ἐξηκολούθει ἡ αὐτὴ ζωὴ.

— Σαπούνια μυρωδάτα κύριοι. Σαπούνια.

Διαβάτης τις τὸ ἐσταμάτησε καὶ ἠγόρασε ποσότητα οὐχὶ εὐκαταφρόνητον· τοῦ ἔδωκε δύο δραχμάς.

Ἐχάρη τὸ δυστυχὲς παιδίον, ἔχωσε μέσα εἰς τὴν τσέπη του τὸ δίφραγον καὶ εὐχαριστῶν ἀπὸ ψυχῆς τὸν ἀγαθὸν του δαίμονα, ὥρμησεν ἔμπρός.

— Σαπούνια.

Εἰς γυρολόγος, εἶχεν ἐκεῖ εἰς μιαν ἄκρην τοῦ πεζοδρομίου ἓν πανόραμα. Τριγύρω παῖδες ἄλλοι ἔχασκον. Ἐπλησίασε καὶ ὁ πτωχὸς μικρὸς καὶ ἐθεῖτο.

Τί;

Τίποτε. Καὶ ὁμῶς ἀφηρέθη. Ἡ παιδικὴ ψυχὴ του ἐνετρώσα εἰς τὸ ἀγνωστον, ὅπερ ἐνέκλειε τὸ μαγικὸν κιβώτιον τοῦ γυρολόγου. Βασιλιάδες, Αὐτοκράτορες, τὴν Πόλι, τὸ Παρίσι.

Πῶς ἤθελε νὰ ἔβλεπεν!

— Μιὰ πεντάρα τὸ πανόραμα. Ἐμπρός.

Μιὰ πεντάρα· καὶ ποῦ νὰ τὴν εὔρη. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἔτρεχε καὶ ἱδρανε καὶ ἐκουράζετο διὰ νὰ κερδίσῃ μιὰ γωνιά ξηροῦ ψωμιοῦ. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα δέ, οὔτε τὸ ψωμί του εἶχε βγάλει.

Ἄφου ἦτο νησιτικόν.

Ἐστέναιζε βαθύτατα καὶ ἔθηκε τὴν χεῖρα του εἰς τὸ θυλάκιον διὰ νὰ φαύσῃ τὸ κέρδος του τὸ πρὸ μικροῦ. Ἄνελογίσθη, ὅτι μὲ αὐτὸ κλάσας θὰ ἰδικαιολογεῖτο. Δὲν ἠγόραζαν θὰ ἔλεγε· θὰ ἔτρωγε καὶ πάλιν ξύλο, ἀλλ' ἴσως θὰ τοῦ ἔδιδαν ψωμί.

Ἄλλ' ἀφῆκε φωνὴν μεγάλην πόνου καὶ ἐτινάχθη σύσσωμον.

— Μοῦ τὸ 'κλεψαν, ἔχ' θε μου· μοῦ τὸ 'κλεψαν.

Καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Τί θὰ ἔλεγε; Πῶς θὰ ἀπελογεῖτο;

Ἐρμαιον ὑψίστου πόνου, ἐπλανᾶτο κλαίων καὶ ἀναζητοῦν τὸ δίφραγον του. Ἐψαχνε παντοῦ· οἱ διαβάται παρερχόμενοι τὸ ἔβλεπον ἐρείπιον ὀδύνης νὰ περιφέρηται ἐκεῖ τριγύρω, καὶ νὰ ζητῇ ἠρέμα ψιθυρίζον:

— Τί θὰ γείνω. Τί θὰ γείνω. Χάθηκα.

Εὐρέθη εἰς ἀργὰ κατὰ τὰς δέκα, ὁ ὁποῖος ἤκουσε τὸν πόνον του.

— Νὰ πάρε ἓνα τάλληρο καὶ φεύγα.

Ὁ δυστυχὲς μικρὸς, ἐκόλλησεν ἐπάνω εἰς τοῦ εὐεργέτου του τὴν χεῖρα τὰ ὑγρά του χεῖλη, τὴν ἐφίλησε γλυκά, γλυκά, καὶ ἔφυγεν.

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο, ἔφαγε ψωμί.

... Τὴν ἐπομένην τὸ πρωί, ἐκεῖ εἰς τὸν σταθμὸν τῆς Κηφισσιᾶς, ἐφάνη ἐκ νέου. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἠλλάξεν ἔμπροσθεν. Ἐπώλει ἄνθη.

Ἦτο τεθλιμμένον πάλιν. Τὸ πρόσωπόν του ἐρυθρόν, ἔφερεν εὐδιάκριτα ἔχνη δακρύων. Τὸ εἶχε συναντήσῃ ὁ πατήρ του πρὸ μικροῦ θεώμενον προ-

θήκην κατὰστήματος. Τὸ ἀτυχὲς παιδίον· Ἦτο δωδεκαετής· Δὲν εἶχε καὶ αὐτὸ ψυχὴν παιδός; Εἶχε κρεμασμένον τὸ κάτω χεῖλος καὶ μ' ἓν μειδίαμα ἀβήτου ἀπολαύσεως ἔβλεπε τὰ λαμποκοποῦντα εἶδη τῆς πολυτελείας.

— Τεμπελχανᾶ.

Τοῦ κατέφερε δεινὸν τι ράπισμα κατὰ τῆς κεφαλῆς.

Τὸ δύστηνον ἀλγῶν καὶ κλαίων, ἀπεμακρύνθη πρὸς τὸν σταθμὸν τῆς Κηφισσιᾶς.

Τὸ τραῖνον ἠτοιμάζετο νὰ φύγῃ.

— Μενεξίδες φρέσκους!

— Ψίτ! Ἄπο δῶ.

Φωνάζουν ἀπὸ τὸ βαγόνι.

Τρέχει τὸ παιδίον.

Ἄλλ' ἔξεκίνοι ὁ συρμός.

— Ἄλτ! Μικρέ, κραυγάζουσιν οἱ ὀδηγοί.

Τὸ παιδίον τρέχει ν' ἀρπάσῃ τὴν κινουμένην ἤδη ἀμαξοστοιχίαν καὶ νὰ δώσῃ τὸ μπουκέτο, ἀντὶ τοῦ ὁποῖου θὰ ἐκέρδιζε μέρος τοῦ ἄρτου τῆς ἡμέρας. Δὲν ἀκούει εἰς τὴν φωνὴν τῶν ὀδηγῶν, ὑπὲρ αὐτὰς ὑπάρχει τοῦ πατρὸς ἢ ράβδος.

Ἀρπάζει τέλος τὸ ἀντέρεισμα ἐνὸς ἐξώστου. Ἄλλ' ὀλισθαίνει, περιπλέκεται τὸ ἄκρον τοῦ ἐνδύματός του καὶ πρὶν ἢ προλάβῃ ν' ἀφήσῃ κἂν κραυγὴν, εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἀμαξοστοιχίαν.

— Κρίκ!

Ἰσάτη πόνου καὶ ὀδύνης ἀπέραντος κραυγῆ.

Ἡ ἀμαξοστοιχία σταματᾷ καὶ οἱ ὑπάλληλοι ἀποκομίζουσι κάτωθεν αὐτῆς μιαν μάζαν ἄμορφον, οἰκτρὰν, καθημαγμένην.

Τὸ σῶμα τοῦ παιδός.

Ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα δυνατὰ τ' ἄνθη του, καὶ διεκρίνετο ἐπάνω εἰς τὸ συντεθλασμένον πρόσωπόν του, ἓν μειδίαμα ὀδυνηρότατον.

Ὁ βιοπαλαιστής ὁ δύστηνος, ἀφίνων τὴν ὑστάτην του πνοήν, ἄφινε καὶ ἓν εἰρωνικὸν μειδίαμα πρὸς τὴν ἀδικὸν τύχην, ἥτις χωρὶς λόγον καὶ χωρὶς καμμίαν ἀφορμὴν διεμέλιζε τόσον οἰκτρῶς τὴν ὑπαρξίν του, ἢ ὅποια τίποτε δὲν ὄφειλε εἰς τὸν Θεὸν οὐδ' εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ζήσῃ καὶ ν' ἀποθάνῃ, ὅπως ἔζησε καὶ ὡς ἀπέθανε, μὲ δάκρυα καὶ πόνους καὶ σπαραγμὸν ψυχῆς καὶ σώματος. . . .

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΙ

ΚΑΙ ΕΝ ΥΠΟ ΤΗΝ ΣΕΜΝΗΝ ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΝ, ΦΩΤΙΖΟΥΣΑ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ, ἢ ΚΑΝΔΗΛΑ ΠΕΝΘΙΜΟΣ. Παρέκει ἔπαιζον παιδία μετ' ἐνὸς νεκροῦ, καὶ γύρω τῆς ἐσκόρπα ἢ ἀνοῦσα φύσις ἄρωμα ζωῆς. Αἰγόκλιμα τὸν τάφον περιστέφον, ἀνέδιδε μετ' αὐθάδους ὄργασμοῦ τοὺς μαγικούς του κάλυκας, καὶ εἰς κισσὸς μετὰ στοργῆς ἐνήγκαλιζέτο τὴν κρύαν πλάκα.

Ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ πολλοῦ, ὕπνωτε τὸν ὕπνον τῶν νεκρῶν, μία ζωὴ. Μία παρθένος ζήσασα ὅσον τῆς χαραυγῆς τὰ κρόνια ἀνοιγμάτων: Καὶ ἐπ' αὐτῆς γονυπετῆς ὠραία μία ἄλλη, ἰσως ἀδελφὴ, ἀπέτινε μνημόσυνον πρὸς τὴν ψυχὴν ἐκείνην. Καὶ αὕτη ἦν

ὠραία. Ὡς προσηύχετο ἐκεῖ, καὶ ἔπιπτον ἐπάνω εἰς τὴν κόμην τῆς τοῦ συμπαθοῦς λυκόφωτος αἱ πρῶται ζωηραὶ φωτοσκιαί, καὶ ἐχρωματίζον μετ' ἐνθους μελανῆν σκιάν τὴν ἀπαστράπτουσαν ἐκ κάλλους καὶ νεότητος μορφῆς τῆς, ὁμοίαζεν ὡσεὶ ψυχὴν δραπέτιδα τῶν τάφων πάναγνον, ἐπισκοποῦσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θανάτου, τὴν ζωὴν.

Ἡ κανδήλα ἔκαιεν ἀείποτε, καὶ ἔπαιζον παρέκει τὰ παιδία, καὶ ἐμοσχοδόλει τὸ αἰγόκλιμα, καὶ ἔθαλλε γεμάτος ἀπὸ σφρίγος ὁ κισσός, καὶ ἡ παρθένος ἔκυπτε περιαλγῆς ἐπὶ τοῦ τάφου.

Ἀνήγειρε μίαν στιγμὴν τὴν κεφαλὴν, ἐπεδιώρθωσε τὴν κόμην τῆς ὀλίγον, καὶ σκορποῦσα εἰς τὸν τάφον δέσμην ῥόδων, ἐκινήθη, ἐν' ἀπομακρυνθῆ. Οἱ ὀφθαλμοὶ ἐφαίνοντο ὡσεὶ δακρύνοντες: Ἐπροχώρησεν ὀλίγα βήματα, ἀλλ' αἰφνιδίως ἔσταμάτησεν. Ἐνώπιόν τῆς ἔστατο ἀνὴρ μ' ἐν μειδιάμα χαρᾶς ἐπάνω εἰς τὸ πρόσωπον.

Καὶ ἐκείνη ἐμειδίασε περιχαρῆς, καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα.

— ὦ! Σὰς ἐπερίμενα.

— Ἐβράδυνα ὀλίγον.

Μετ' ἐπιπεπλεγμένους τοὺς βραχίονας ἐβάδισαν, πρὸς τὰ ὀπίσω στρέφοντες τὸ βῆμα. Τὰ χεῖλη τῆς παρθένου τὰ πρὸ μικροῦ ἐπὶ τοῦ τάφου προσευχόμενα, ἐκινουῦντο νῦν εἰς λόγους τρυφεροῦς. Ἐκεῖ τοῦ τάφου ὄπισθεν, ἠπλοῦτο κάθισμα ἐν μέσῳ δύο κυπαρίσσω. Καὶ ἐκάθισαν ἐκεῖ.

Ἡπλου τὰς σκιάς αὐτοῦ βαθείας ἤδη τὸ λυκόφως, καὶ προσέβαλλεν ἡ νύξ. Ὁ γέλως τῶν παιδίων τὰ ὅποια ἔπαιζον μετ' ἐνὸς νεκροῦ,

ἀντήγει χαριέστατος, καὶ μία αὔρα ἐλαφρὰ, ἔσειεν ἀπαλὰ τὰς κορυφὰς τῶν κυπαρίσσω καὶ ἔφερε μέχρι τῶν δύο τούτων νεαρῶν ὑπάρξεων τὸ ἄρωμα τῶν νεκρανθέμων.

Ἡ σελήνη πλήθουσα, ἔλουε μετ' ἐπιπλοῦς μελιγρᾶς ἀκτῖνας τὴν νεκρόπολιν, καὶ ἔπαιζε μετ' ἐνὸς σκιάς τῶν δένδρων.

Ἐπιθυροὶ μόνον ἀπαλοὶ ἀνήρχοντο ἀπὸ τὰ χεῖλη των, καὶ ἦσαν περιπεπλεγμένοι οἱ βραχίονες, καὶ ἔφαυε τὰς παρεῖας ἢ κόμην, καὶ ἐκίνων φρίσσοντα τὰ χεῖλη. Μία ἔκστασις ἀστέρων εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάνω: Μία ἄλλη κάτω εἰς τὴν γῆν ὑπὸ τὸ φύλλωμα τῶν κυπαρίσσω, ὑπὸ τῆς νυκτὸς τὰς πρῶτας περιπτύξεις, μέσα εἰς τὴν αἰωνίαν κατοικίαν τῶν νεκρῶν καὶ παρὰ τὰ γυμνά κρανία.

Ἡ σελήνη πάντοτε ἐφώτιζεν, ἡ νύξ προσχώρει ὀλονέν, καὶ τὰ παιδία ἔπαιζον.

Καὶ οἱ δύο τῶν ἀκόμην συνωμίλουν...

Κάτι τι ἠσθάνθη αἰφνης ἡ παρθένος νὰ κυλήται ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς. Ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, καὶ ἀπέσυρεν αὐτὴν μετ' ἐφίκην.

Οἱ ἄβροὶ τῆς δάκτυλοι προσέψαυσαν τὸ γυμνὸν κρανίον τοῦ νεκροῦ, ὅπερ διαφυγὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν μικρῶν, ἐκυλίσθη μέχρι τῶν ποδῶν τῶν ἐραστῶν ἐκείνων.

Ἀφῆκεν ἐλαφρὰν κραυγὴν.

— Τί φρίκη!

— Ἐγέλασεν ἐκεῖνος, τὴν περιπτύχην πεφοβισμένην μετ' ἐνὸς δύο του βραχίονας καὶ ἔσφιγγεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους του.

Τοῦ ἐμειδίασεν ἐκείνη, ἀνατείνουσα τὸ βλέμμα εἰς τὸ βλέμμα του, καὶ περιέβαλλε μετ' ἐνὸς βραχίονα τὸν τράχηλόν του.

... Καὶ προσχώρει ὀλονέν ἡ νύξ, καὶ τὰ παιδία εἶχον ἐξαφανισθῆ, καὶ ὄπισθεν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς νεκρᾶς παρθένου ἢ κανδήλα ἔκαιεν, ἀλλὰ μετ' ἐνὸς ὄψεως καὶ πάσχον, ἡμεσθε-

— « Εξηγοῦμαι, εἶπε. Σοῦ συνέβη βέβαια νὰ συναντήσης εἰς τὸν βίον σου, ὠραίαν καὶ περιπαθῆ γυναῖκα, καὶ ἀναμφισβότως ἔχεις εἰς τὴν ῥάχιν σου παθητικὸν ἐρώτων, ἴσον μὲ τὰ ἔτη σου. Εἶσαι εὐτυχὴς βεβαίως, ἢ διὰ νὰ εἶπω κάλλιον ἔχεις τὸ σπέρμα τῆς υἱοῦς φιλοσοφίας τῆς ζωῆς ἐν σοί, καὶ ἐὰν οὐδέποτε συνέπεσε νὰ αισθανθῆς ἀπογοήτευσιν καὶ θλίψιν, τοῦτο, διότι ἀνεκάλυπτες ὑπὸ τὸν πέπλον τὸν αἰθέριον ὃν σὺ ἐξέφυγες διὰ τὴν κόρην τῶν ἐρώτων σου, τὴν ἀηδῆ πραγματικότητα, ἣν οὐδαμῶς προέβλεπες ἢ ἐφαντάζεσο καὶ τούτου ἕνεκα καὶ περιεφρόνεις. Ἀλλὰ ὑπόθεσ, ὅτι εἶχες συνειθίσει νὰ νομίζης τὴν γυναῖκα, ὡς ἐν ὄν ὑπερφύεις, μετέχον τοῦ αὐλοῦ τῆς δημιουργίας, κάτι τι πνευματικῶς πληροῦν τοὺς ὄρους τῆς ζωῆς σου. Ὡ! Φαντάζομαι τὴν δυστυχίαν σου, καθ' ἣν ἡμέραν ἀποθηλυκῶν τὸ ἱμάτιον, θὰ ἔβλεπες γυμνὴν τὴν σάρκα, σάρκα μόνον, ῥοδαλὴν, σφριγῶσαν ἐκ ζωῆς, καὶ μεθυσμένην ἐκ τῆς προσδοκίας. Πῶς θὰ ἔτιλλες τὴν κόμην καὶ θὰ ἔφρευες οἰκτρὰν ἀρὰν ἀφίνων κατὰ τοῦ γυναιίου, ὅπερ τόσον ἰταμῶς κατεσυνέτριψε τὰ ἰδεώδη τῆς ψυχῆς σου.

Εἰπέ μου ὅμως τίς θὰ ἔπαιεν; Σὺ εἶχες τὴν ἀξίωσιν ν' ἀλλοιώσης τοὺς θεσμούς τῆς φύσεως, καὶ ὑπεράνω των νὰ θέσης τὰς φαντασιοπληξίας τῆς ψυχῆς σου, καὶ τὰ ἰδεώδη τὰ μωρὰ, ὅσα ἐγέννησαν ἐντὸς τῆς κεφαλῆς σου, οἱ καπνοὶ τῆς ἀτελοῦς σου διαπλάσεως; οἱ συσκοτίσαντες τὸν νοῦν σου μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ μὴ ἀντιληφθῆ τὴν ἀλήθειαν τῆς φύσεως. Βεβαίως εἶχες τὸ δικαίωμα νὰ πλάσης τὸ ἰδανικὸν ἐν τῇ ψυχῇ σου· καὶ ἐγὼ ὅστις σοὶ ὀμιλῶ αὐτὴν τὴν ὥραν, ἔχω ὅλην τὴν διάθεσιν νὰ ψάλλω τοὺς ὠραίους ὀφθαλμούς, ἢ τὰ ἡδῶντα στήθη, κόρης ἢ καὶ γυναικός, νὰ μεταρσιωθῶ εἰς κόσμους ἀπαλοῦς ὀνείρων, καὶ νὰ ζήσω μέσα εἰς τὰ σύννεφα. Ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τῶν ποιητικῶν μου τούτων διαλογισμῶν, ἀφίνω ἀκεραλὰν τὴν ὑπόστασιν τῆς ἀληθείας τῆς ζωῆς: Καὶ καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ἴδω τὸ ἰδανικὸν μου νὰ συντριβῆται, σὲ βεβαίῳ ὅτι θὰ μειδιᾶσω διὰ τὸ περιεργὸν τοῦ πράγματος, καὶ ἐὰν εἶπω κρῖμα, ὁ οἰκτιρμὸς θ' ἀπευθύνηται πρὸς τὴν ψυχὴν μου μόνον, ἢ ὅποια παρερμήνευσε τὰ πράγματα ».

« Γεννάσαι εἰς τὸν κόσμον αἴφνης ἔρημος προστάτου, ὄρφανός, πτωχός, ἀνίσχυρος. Ἐν τῇ ψυχῇ σου ἀνυψοῦνται πόθοι, ὄνειρα, ἰδανικὰ πελώρια. Ἐχεις φιλοδοξίαν τεραστίαν, ἐπιδιώκεις τὰ μεγάλα, αισθάνεσαι νὰ πνίγηται τὸ πνεῦμα σου ἐντὸς τοῦ στενοῦ χώρου τοῦ κρανίου σου. Ἐχεις ὄνειρα νὰ γείνης πλούσιος, νὰ χαρακτηρισθῆς σοφός, ἢ καὶ ν' ἀποθάνῃς ἥρωα. Κάλλιστα. Διὰ νὰ ἔχῃς ὅλας ταύτας τὰς ἰδέας ἐν τῇ κεφαλῇ σου, θὰ ἔχῃς καὶ πολὺ ἢ ὀλίγον εἰς τὰ στήθη σου, τὸ σθένος νὰ τὰς πραγματοποιήσης. Τὸ στάδιον ἀνοίγεται ἐλεύθερον πρὸ σοῦ, ὁ κόσμος ὅλος σοῦ ἀνήκει, καὶ εἰς τὴν πάλιν οὐδεὶς σοὶ διαμφισβητεῖ τὰ δικαιώματα, ὅπως κατέλθῃς. Ἀλειψέ τὸ σῶμα σου μ' ἔλαιον, τάνυσον τοὺς μῦς τῶν βραχιόνων σου καὶ μᾶρς.

Ἡρξισες. Προσέκοψες ἀπὸ τὸ πρῶτον βῆμα· μὴ δελιξῃς, ἀλλ' ἐξα-

κολούθησον. Ἐχων καταστρωμένον ἀσφαλῶς τὸ πρόγραμμά σου καὶ βελτιῶν αὐτὸ μὲ τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας τοῦ ἀγῶνος, βαίνει πάντοτε ἡρέμα, ἀπαθῶς, δίχως νὰ σε κουράζῃ τίποτε. Θὰ σοῦ συμβῆ νὰ φθάσῃς εἰς τὸ τέρμα, ἀλλὰ θὰ συμβῆ πολλάκις καὶ νὰ σταματήσης ἢ νὰ πέσης κατασυντετριμμένος εἰς τὸ ἔδαφος. Ἐ! Τί μὲ τοῦτο; Τότ' ἐνόησον καλῶς, ὅτι ὑπάρχει ἢ αἰτία τοῦ προσκόμματος· ὑπάρχει ἢ ἐν σοί, ὑπερτιμῶντι τὰς δυνάμεις σου, ἢ ἐκτὸς σοῦ, κατὰ νόμον φυσικόν, ἢ ὅπως λέγουσι μοιραῖον. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἀπαραλλάκτως νόμον, καθ' ὃν δύο ἰσοῦψῃ καὶ ἰσοδύναμα δενδρύλλια, παραλλήλως καὶ συγχρόνως ἐκβλάστησαντα, ἢ φύσις ἄλλως προορίζει. Καὶ τὸ μὲν μικρὸν εἰσέτι παρασύρει θύελλα καὶ καταγιγίς καὶ ἀφανίζει, ἢ κατατρώγει ζῶν τι καὶ καταστρέφει, τὸ δὲ ἀνδροῦται καὶ ἐνδυναμιώνεται, καὶ εἶναι μετ' ὀλίγον δρῦς πανύψηλος καὶ ἰσχυρά, ὑβρίζουσα τὰ σύννεφα, καὶ πτύουσα τὸν κεραυτὸν τῆς καταιγίδος.

Ἐὰν ἐφθάσῃς καλῶς; Θὰ ἴδῃς ἐκπληρούμενον ἐν ὄνειρον, διὰ νὰ σχηματίσης ἄλλο παραχρῆμα, πρὸς ὃ θὰ τείνης ἐς αἰεὶ ἀγωνιζόμενος, ἕως οὗ πέσεις. Ἐπίσης ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς; Πάλαισον ἀκόμη μὲ ὅσην ἔχεις δύναμιν μέχρι τοῦ τέλους. Οὗτος ὁ προορισμός, καὶ οὗτος ὁ νόμος. Πάλιν καὶ φθορά. Προορισμός τῆς φύσεως καὶ νόμος τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὴν πτώσιν σου θὰ ἐγερθῇ εἰς ἄλλος, ἀπὸ τὴν ἥτταν σου εἰς ἄλλος θὰ νικήσῃ, καὶ ἀπὸ τὴν νίκην τούτου ἄλλος θὰ καταστραφῇ. Ὁ νόμος ὁ αἰώνιος τῆς φύσεως.

Καὶ εἴτ' εἰς τὴν νίκην, εἴτ' εἰς τὴν ἥτταν, ἔχε τὸ συμπέρασμα αἰετοῦ ὑπ' ὄψιν σου. Τὰ πάντα πρόσκαιρα, τείνοντα ὅλα εἰς φθορὰν καὶ ἐκλείψιν. Κανόνισον μόνον τὰς διαθέσεις σου, μὲ τὰς ἀνάγκας τὰς κοινωνικὰς. Ἀκολουθῶν τὸν δρόμον σου, μὴν ἀλλοιώνεις τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς. Διότι τότε μόνον εἶσαι δυστυχής. Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ δόγμα τοῦτο τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἀκολουθῶν τὴν βᾶσιν ταύτην τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, θὰ ὑπάρχῃς ἡσυχος εἰς τὴν συνείδησιν τὴν ἰδικὴν σου καὶ τῶν ἄλλων, θὰ τιμᾷς τὸν ἑαυτὸν σου πάντοτε καὶ θὰ σε ἐκτιμοῦν οἱ ἄλλοι, καὶ θὰ γελᾷς κατευχαριστημένος, συναισθανόμενος ὅτι ἀγωνίζεσαι καὶ σὺ ἐντίμως καὶ μὲ τὰς δυνάμεις σου, μέσα εἰς τὸ πανδαμόνιον αὐτὸ τῆς αἰωνίας πάλης καὶ τῆς ἀφθόρου φθορᾶς ».

« Ἐκ τῶν ἐκατὸν βεβαίως εἰς θὰ ἐπιτύχη. Οἱ 99 ἄλλοι εἶναι οἱ παράγοντες ἐκείνης τῆς ἐπιτυχίας. Ἀλλ' εἶτε εἶσαι ὁ ἐπιτυχῶν, εἶτε καὶ εἰς τῶν παραγόντων μόνον, ἐκτελεῖς ἐπὶ τῆς γῆς προορισμὸν. Οὕτως ἀπὸ τῆς ἀφρημένης ταύτης φιλοσοφικῆς ἀπόψεως, εἶσαι ἐν τάξει. Ἀπὸ τῆς ἄλλης δὲ τῆς ἀνθρωπίνης, τῆς ὑποκειμενικῆς, θὰ ἦσαι πάλιν. Ἀρκεῖ εἰς ὅ,τι δύνασαι νὰ ἐπιτύχῃς σήμερον, ἐλπίζων μείζονα διὰ τὴν αὔριον. Πάντως ἐπὶ τῇ βᾶσει τολαύτης προσδοκίας καὶ πονήσεως, θὰ ἔχῃς ἀγαθὸν συμπέρασμα. Ἡ αὔριον θὰ σ' εὕρισκῃ δροσερὸν καὶ εὐθυμον, ἵνα

ἐπαναρχίσης τὸν ἀγῶνα. Τί τούτου κρείσσον; Κατέστησας τὸ πνεῦμά σου καὶ τὴν ψυχὴν σου αὐταρκεῖς; Ἴδου ἡ λύσις».

Καὶ μειδιῶν ἀείποτε.

«Ἡ λέξις εὐτυχία, εἶναι λέξις ἀφρημένη λίαν καὶ κενή. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡσθάνθης τὸ ἐγὼ σου ἱκανοποιούμενον, ἡσθάνθης καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐν βίῃ τῇ ἐκφάνσει της. Τὸ ἐγὼ λοιπὸν αὐτὸ δύνασαι νὰ τὸ διαπλάσῃς ὑγιῶς, νὰ τοῦ γνωρίσῃς τὴν ἀλήθειαν τοῦ βίου, καὶ νὰ τὸ πείσῃς ὅτι τοῦ καθήκοντος ἡ ἐπιδιώξις πρὸ πάντων, εἶναι ὁ προορισμὸς του; Ἐτελείωσες. Τὸ καθήκον πάντοτε τὸ ἐκτελεῖς ἐφ' ὅσον βαίνεις τὴν ὁδόν, ἣν ἀνωτέρω ἔλεγον. Καὶ ἰδοὺ πῶς εἶσαι εὐτυχής.

Ἄλλ', ἐξηκολούθησεν, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι συντρίβονται συνήθως ἐπὶ τοῦ σκοπέλου τούτου. Εἰς ἕκαστος πλάσσει ἐν ἰδανικὸν τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον. Νὰ τὸ ἐπιτύχῃ καὶ καλὰ. Εἰς τὰς 99 περιπτώσεις, ὅπως ἔλεγον ἐπὶ τῶν 100 ἀποτυχάνει. Καὶ ἰδοὺ τότε ὁ ἀπαισιόδοξος φιλόσοφος, τοῦ βίου ὁ πεσιμιστής, ὁ πεπωρωμένος ἄνθρωπος, ὁ ἀνοιγὼν τὰς θύρας τῆς εἰρηκτῆς ἢ τοῦ φρενοκομείου, ὁσάκις δὲν καταρῶν πᾶν τὴν ἀγνότητά της φύσεως, μὲ τὸν σκορπιζόμενον δι' ἑνὸς πιστολίου, ἀνισόρροπον ἐγκέφαλόν του. Ἴδου τότε ἀνακίππτουσα δύναμις τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἡ νοσηρὰ φιλοσοφία τῆς ζωῆς, ἡ παρασύρουσα τὴν πρόοδον, ἡ ὀπισθοδρομοῦσα τὴν ὁδὸν τῆς ἐξελιξέως, ἡ φονεύουσα τὰς φρένας καὶ ἡ φθείρουσα τελείως τὴν συνείδησιν. Τί θὰ εἴπῃ τάχα εὐτυχία τῆς ζωῆς καὶ τί ἀπογοήτευσίς τοῦ βίου; Ὁ κόσμος βαδίζει ἀναλλοίωτον τὸν δρόμον του, καὶ ἀκολουθεῖ ἡ φύσις τοὺς ἀπαραγράπτους νόμους της. Τίς εἶσαι σὺ ὁ δοκιμάζων ν' ἀλλοιώσῃς ταῦτα;

Θὰ συντριβῆς ἀναμφιβόλως ὑπὸ τὰς μαύρας ἰδέας σου καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ ζωὴ τὴν τροχίαν της, ἀδιαφοροῦσα διὰ τὴν ὑπόστασίν σου. Τὸ μόνον ὅπερ διαπράττεις, εἶναι ὅτι σταματᾷς τὴν πρόοδον, καὶ ἐπιβραδύνεις τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν εἰς ἕκαστος θὰ εὕρῃ σταθερὰν τὴν θέσιν του ἐν τῇ ζωῇ καὶ θὰ παύσῃ πλέον ὁ ἀγὼν αὐτὸς ὁ φοβερός, ὁ πλήρης ἄχθους, καὶ ἀτέμνων»...

Ἐσιώπησεν ἐδῶ στιγμὰς τινὰς ὁ φίλος μου. Καὶ εἶτα μεταβάλλων τόνον.

— «Τί ἀξίαν ἔχουσιν οἱ λόγοι, αἱ μεγάλαι φράσεις, καὶ αἱ ἐπιδείξεις αἱ μαυραὶ; Συνείθισον νὰ βλέπῃς πάντοτε γυναῖκα, τὴν γυναῖκα. Δηλαδή ἐν ὃν ὅπως καὶ σὺ, μὲ διαφοροετικὴν μόνον διάπλασιν τοῦ σώματος, διὰ λόγους φυσιολογικῆς ἀνάγκης. Μὴν τῆς δίδεις σημασίαν ἢ στερεῖται ἐντελῶς. Σεβάσθητι αὐτὴν κατὰ τοὺς νόμους καὶ θεσμούς τῆς κοινωνίας: Δός της ὅ,τι ἀπαιτεῖ δύναμις τῶν συνθηκῶν αὐτῶν, διὰ νὰ λάβῃς παρ' αὐτῆς, ὅ,τι ὀφείλει νὰ σοῦ δώσῃ. Τίποτε πλείοτερον. Ἄν ἦναι ἐρωμένη, σύζυγος ἢ μήτηρ, ὁ αὐτὸς ἰσχύει νόμος. Ἡ κοινωνία ἐχάραξε καθήκοντα καὶ δικαιώματα. Ἦρῶν τὰ μὲν, ὀφείλεις νὰ διεκδικῆς τὰ δέ. Διεκδικῶν δὲ ταῦτα, τῆρει ἀσφαλῶς ἐκεῖνα. Εἶσαι εἰς ἰσορροπίαν τότε. Ἄλλὰ τὸ νὰ φαντάζῃσαι αὐτὴν ὑπερφύεις τι ὄν, μὲ δύναμιν καὶ μὲ προορισμὸν καὶ μὲ σκοπὸν ἄλλοιον τοῦ πραγματικοῦ της, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ πλάσῃς ἀσφαλῶς τὴν δυστυχίαν σου. Διότι ἐκτρέφεις τὸ ἐγὼ σου μ' ἐλπίδας ἀνεπίκτου ἱκανοποιήσεως, καὶ εἶναι φοβερόν νὰ μὴν τὸ ἱκανοποιήσῃς μετὰ ταῦτα, τὸ πειναλέον τοῦτο μεγαλήριον.

Θ' ἀδικήσῃς δὲ καὶ τὴν γυναῖκα οὕτω, καὶ θὰ γείνης μισογύνης, καὶ θὰ παύσῃς νὰ αισθάνησαι τί θὰ εἴπῃ ἐρωμένη, μήτηρ, ἀδελφὴ ἢ σύζυγος. Πράγμα φρικαλέον, ὁδηγοῦν εἰς πόρωσιν ψυχῆς καὶ πνεύματος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἰσορροπῶν ὀφείλει ὅλα νὰ τὰ σέβηται, εἰς ὅλα νὰ πιστεύῃ, ἀλλὰ νὰ μὴ πλανᾶται ἀπολύτως ὑπ' οὐδενός, ὑπὲρ πάντα ἀπολύτως θέτων, τὴν λογικὴν φιλοσοφίαν τῆς ζωῆς».

«Καὶ ἤδη τί ἀκόμη θέλεις; Μὲ τὰς υγιεῖς αὐτὰς ἀρχάς, δι' ὧν σέβῃσαι ἐαυτὸν ἀείποτε, σέβῃσαι καὶ τοὺς ἄλλους. Ἡ ὑποκειμενικὴ ἐκτίμησις συνεπάγεται οὕτως ἀναγκαιῶς τὴν ἀντικειμενικὴν. Καὶ οὕτως εὕρισκεσαι ἀείποτε ἐντὸς τῶν νόμων τῶν κοινωνικῶν, ὅπως εὕρισκεσαι ἐντὸς τῶν φυσικῶν τοιοῦτων καὶ τὸ ἐμβλημα τοῦ βίου σου «ἐντιμὸς ἀγὼν» ἐξασφαλίζει τὸν ἄρτον σου. Διδάσκεισαι οὕτω διὰ μιᾶς τὰ τρία πράγματα, τὴν ἐργασίαν, τὴν συνείδησιν, καὶ τὴν γυναῖκα: Καὶ πλέον εἶσαι ἀσφαλής. Τί ἄλλο θέλεις;»

Καὶ ἐξηκολούθησεν.

«Βαδίζε τὸν δρόμον σου ἐντιμῶς, κρατῶν ὑπερηφάνως ὑψωμένην τὴν σημαίαν τοῦ καθήκοντος. Θὰ σοῦ συμβῆ νὰ πείσῃς ἄλλὰ δὲν θὰ κατασυντριβῆς. Θὰ ἐγερθῆς καὶ πάλιν μὲ ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν, καὶ ὅταν τέλος πάντων φθάσῃς εἰς τὸ τέρμα τῆς ζωῆς σου, θὰ δυνήθῃς ν' ἀποχαιρέτισῃς ταύτην ὑπερήφανος, καὶ ἡσυχος ὅτι ἐπετέλεσας τὸν ἐπὶ γῆς προορισμὸν σου».

Καὶ ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν θέσιν του ὁ φίλος μου. Ἦτο πλέον νύξ καὶ ἐθαίνοντο πρὸς τὸν σταθμὸν σιωπηλοί. Ἐκεί ὅταν ἐφθάσαμεν, ἀνέκοψε τὸν δρόμον μὲς βακένδυτον παιδίον.

— Μὴ πεντάρα γιὰ ψωμί!!

Ἐσταμάτισα τότε καὶ ἤτένισα τὸν φίλον μου περιλύτως. Τὸν εἶδα νὰ δακρύῃ καὶ νὰ μὲ ἀρπάξῃ μὲ ὄρμη ἐκ τοῦ βραχίονος.

— «Νὰ μὲν λέγῃ ὅλη ἡ φιλοσοφία μου. Τὴν θραύει ἐν βακένδυτον παιδίον ἐπαιτοῦν ἐν μέσαις νύκταις εἰς τοὺς δρόμους. Ἐρωτᾷς τί ὄφελον οἱ λόγοι μου, καὶ τί θ' ἀπογείνη τὸ παιδίον τοῦτο;

Τοῦτο ἔρωτᾷς, δὲν εἶναι ἀληθές;

Πολὺ καλὰ: Καὶ ἐγὼ λοιπὸν σοῦ λέγω, ὅτι, ἐάν, καθ' ἣν ἡμέραν ὁ πατήρ τοῦ ἀτυχοῦς αὐτοῦ παιδὸς ἐσκέπτετο βῆσά ἐγὼ σοὶ εἶπον πρὸ ὀλίγου, ἐβρύθμιζε τὴν ζωὴν μὲ τὰς κοινωνικὰς συνθήκας καὶ δὲν ἐπλασσε κόσμους ὑπὲρ ἑαυτὸν καὶ τὰς δυνάμεις του, ἴσως δὲν θὰ ἐβλέπομεν τὸ δυστυχὲς αὐτὸ παιδίον εἰς τοὺς δρόμους.

Καὶ μετὰ σιγῆν.

«Ἄλλὰ τί θέλεις δια ταῦτα; Ἐφ' ὅσον ἡ ἀνθρωπότης βαδίζει, ὡς βαδίζει, τὰ θύματα τῆς πάλης τῆς ζωῆς, θὰ ἐξαπλοῦνται καθημερινῶς πρὸ τῶν ποδῶν της. Εἶναι εὐχερὲς ν' ἀνακόψῃς τὴν πορείαν της; Νὰ τὴν μορφώσῃς, ὅπως σὺ κι' ἐγὼ τὴν ἀντιλαμβάνομεθα; Τότε καὶ μόνον τότε θὰ φθάσωμεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἴδωμεν κλειόμενα τὰ πτωχοκομεία, τὰς εἰρκτὰς καὶ τὰ φρενοκομεία. Πρὸ αὐτοῦ, μὴν ἀπορῆς, δι' ὅτι βλέπεις, καὶ μὴν ἐπηρεάζῃσαι. Εἶναι τῆς πλημμελοῦς τοῦ βίου ἀντιλήψεως τὰ θύματα, ὁ πάσχων κόσμος, ἀπὸ τοῦ βιοπαλαιστοῦ αὐτοῦ παιδὸς ἐπαιτοῦ, μέχρι τοῦ Παρίου τῶν Ἰνδικῶν θασσῶν, ἀπὸ τῆς νεκρᾶς ἐξ ἔρωτος παρθένου, μέχρι τῆς ἑταίρας τῶν καταγωγῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀτυχοῦς αὐτόχειρος, μέχρι τοῦ κακούργου ὃν κατατομοῦσιν.

Καὶ ἤδη ἔχομεν ἡμεῖς ἀπλοῦν τὸ πρόβλημα. Πῶς εἰς ἕκαστος ἡμῶν θ' ἀπομακρύνῃται τῶν κινδύνων τούτων. Ὅταν ὀλοὶ τὸ ἐπιτύχωμεν χωριστὰ εἰς ἕκαστος, καὶ ἐνώσωμεν τὰς ἐνεργείας μας ἀπὸ κοινοῦ κατόπιν, τότε καὶ μόνον τότε, θὰ ἴδῃς μεταβαλλόμενον τὸν κόσμον, καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, πτωχὲ μου φίλε, νὰ μὴν πάσχη. Ἔως τότε θὰ βαδίζωμεν παντοῦ προσκυρόντες, καὶ θραύοντες κατὰ τῶν βραχυδῶν ἐκείνων νόμων τῆν φυσικὴν ὑπάρξεως, μαζὺ μὲ τὴν πτωχὴν φιλοσοφίαν μας, καὶ ψυχὴν καὶ σθένος καὶ ἐγκέφαλον».

Καὶ συγκινημένος ὁ καλὸς μου φίλος, μὲ ἐσφιγξὲς τὴν χεῖρα καὶ ἐπήδησε μέσα εἰς τὸ βαγόνι τοῦ σιδηροδρομικοῦ συρμοῦ, ὅστις θὰ μᾶς ἐπανέφερον εἰς τὰς Ἀθήνας

(Ἐν Ἀθήναις, Μάϊου 1904)

ΑΝΔΡΕΑΣ Χ. ΜΟΙΧΟΝΑΣ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Ὡς σώσωμε τὸ πλάσμα
Ποῦ λάτρευε ἡ καρδιά μας,
Πῶδινε στὰ ὄνειρά μας
Τὴ φρερωτὴ στροφὴ.

*

Ὡς σώσωμε τὸ πλάσμα
Πῶχει γιὰ μᾶς σπαράξει,
Ποῦ μᾶνα ἔχομε κρᾶξει
Ποῦ κρᾶζουμε ἀδρεφή.

*

Τ' ὀλόχαρο τὸ πλάσμα
Ποῦ βλέπαμε ἐδῶ πέρα
Νὰ φέγγῃ ὡς θυγατέρα
Ἡμέρες πλεὺς γλυκῆς.

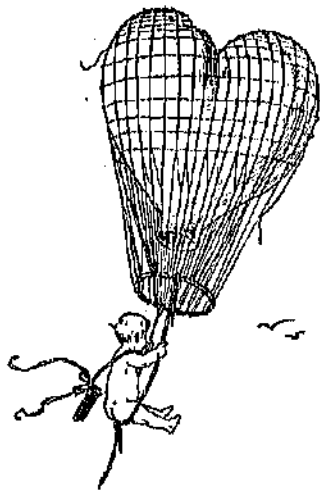
*

Περὶφανος στὸ χέρι
Κρατῶ λευκὴ σημεῖα,
Λάμπει στὸ νοῦ μου ἡ ἰδέα,
Στὰ στήθη μου ἡ πληγὴς.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Κ Ο Ρ Ο Σ

Le spectacle ennuyeux de l'immortel péché...
CH. BAUDELAIRE

Η δυναμένη ακόμη να εννοήσει καλά, πώς επήλθεν ο μοιραίος αυτός χωρισμός, η Μαρία απληστος έβρίθη εις την ανάγνωσιν τής επιστολής, την οποίαν έλαβε την στιγμην εκείνην τής άμφιβολίας.

Μαρία,

« Είς τας ώρας νύκτας, ποῦ τὰ φιλήματά μου εδημιούργουν μέσα εις τὰ στήθη σου μίαν επιθυμίαν ζωής και οί φλογεροί μου λόγοι, ψιδυρίζονται σιγά εις τὸ οὖς σου, εξηρθέθιον τὴν φαντασίαν σου και σὲ ἔκαμνον νὰ εὐλογῆς τὴν πρόνοιαν τῆς φύσεως, ὅτι μᾶς ἔδωκε τὴν δύναμιν τῶν αἰσθήσεων, τὰ βλέμματά σου ἔλαμπον ἀπὸ πόθον και τὰ στήθη σου ἴσθμιαν ἀπὸ ἀνυπομονησίαν.

« Μέσα εις τὴν θαλασσὴν τοῦ δωματίου σου τὰ ἀρώματα τῶν ῥόδων και τῶν χειμεριῶν ἴαν ἐμύθνον περισσότερον τὴν καρδίαν, και τὸ σφιξιμον τῆς χειρὸς σου μοῦ ἔλεγεν ὅτι ἐδίονταζεν ἀπὸ ἄκαιρον σεμνότηγια νὰ μοῦ εἴπῃ τὸ στόμα.

« Καὶ ἐτελοῦμεν ἐκεῖ, εις τὸ ἡμίφως τῶν μυστικῶν ὠρῶν, μίαν ἀνατόρητον λιτανείαν τοῦ ἔρωτος και ἠεχίζομεν μίαν ἀτελεύτητον δοξολογίαν τοῦ πάθους.

« Καὶ ἐπέρων αἱ ὄραι σιωπηλαὶ και γεμάται ἀπὸ στεναγμούς και ἀπηχῆσεις φιλημάτων.

« Καὶ ἦτον ἡ σιωπὴ ἐκείνη ὡς εἰς τοῦ κάλλους και τοῦ ἡμέρου αἰώνιος ἦμος, ὁ ἀποῖος ἀγὰ και μεγαλοπρεπῆς ἀνῆρχετο πρὸς τὸν οὐρανὸν τῆς κλίτης σου.

« Καὶ ἦθελες μὲ τοὺς γλυκασμούς τῶν φιλημάτων σου και τοὺς σπασμούς τοῦ σώματός σου νὰ σκορπίσης εις τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ δωματίου σου ἄλλαν τῆς νεότητός σου τὴν πληθώραν, ἡ ὁποία συνετάρασε τὴν ὄντοτητά σου και εἰς τὸν λάφυγγά σου ἔπνευε τοὺς λόγους.

« Καὶ ἐπέρων αἱ ὄραι σιωπηλαὶ και γεμάται ἀπὸ στεναγμούς και ἀπηχῆσεις φιλημάτων.

« Ἦνοιγε τότε φωταίνος ὁ δρόμος τῆς ζωῆς και ἐβλεπον ἐγὼ τῆς γυναικὸς τὴν δύναμιν, ἡ ὁποία κρατεῖ τὴν ζωὴν εις ἁρμονίαν και ὡς δεῖλός προσκνητῆς ἐγονάτιζον και ἐχαιρέτιζον μὲ δάκρυα και μὲ παλμὸν ἄγιον τὴν μεγάλην τῆς δημιουργίας ἔβρειαν. Καὶ ἦκουες σὺ τὸν συνταραγμὸν τῶν σπλάγγων σου και ἔπλαττες, ὄντροπολοῦσα, τὰς γονίμους εἰς συγκινήσεις και γλυκύτητας στιγμῆς, τὰς ὁποίας θὰ ἐγνώριζες, ὅταν τὸ μυστήριον τοῦ ἔρωτός μας θὰ ἔφερε πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς ψυχῆς σου τὴν δημιουργὸν σου δύναμιν.

« Ἀληθῶς ἠγαπώμεθα και ἦτον ἡ ἀγάπη μας ἀκμαία και ἐθρωστος ἦσαν τὰ ὄνειρά μας ἔργα και οἱ λόγοι μας σλημμένα ζωῆς.

« Ἐκρατοῦμεν τὴν σοφίαν τῆς φύσεως και μᾶς ἔφρανον αἱ ἀτέργυες τῆς εὐτυχίας. Ὁ Προμηθεὺς ἔρωτος μας ἐφώτιζε τὸν οὐδὸν τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσρηχόμεθα κάτοχοι τῶν μυστηρίων τῶν μάντεων και τῶν πόθων τῶν ποιητῶν.

« Κναοῦς διεγράφετο πρὸ τῶν ἐκθάμβων ὀμμάτων μας ὁ ὄριζων τοῦ βίου και ἡ ἀποκρουστικὴ πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν περισκεπὴς κορμάδαζεν ὑπὸ τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητός μας.

« Ἦσο σὺ ἡ μάγος δηγγός τοῦ βίου μου, και ἦμην ἐγὼ ὁ φλογίζων τὸν νοῦν σου μὲ τὰ ἀπαντάματα τῆς καρδίας μου.

« Καὶ ἀπελαμβάνομεν τὴν ζωὴν αἰχμάλωτοι τῶν πόθων μας και κυρίαρχοι τῶν γοητειῶν. Ἦσθάνεσο βαθέως τὰς ἐκμυστηρεύσεις τῶν βλέμμάτων μου και μοῦ ἀπεικόνιζες εἰς τὸ ὄμμα σου ὅλας τὰς ὀρμὰς τῆς καρδίας σου.

« Καὶ συνεπληροῦτο ἡ εὐτυχία μας μὲ τὴν καθαρὰν ἀντίληψιν τοῦ μεγαλείου τῶν ἐρωτικῶν μας στιγμῶν και μὲ τὴν μέθην τῶν αἰσθήσεων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκουσίως ἐβυθίζομεθα μέσα εἰς τὴν σιγὴν τῆς νυκτός.

« Ἐζῶμεν ὄραϊας ἡμέρας, γεμάτας ἀπὸ τὴν μυστικὴν τῆς ζωῆς ἁρμονίαν και ἀπὸ τὴν δημιουργὸν δύναμιν τῆς νεότητος. Ὅστε σὺ ἐφρατάζεσο τὸν θάνατον τῆς γοητείας αὐτῆς, οὐτ' ἐγὼ ὑπόπτειον τὴν στείρωσιν τῆς καρδίας.

« Ἐνομίζομεν ἀτελεύτητον τὴν εὐτυχίαν μας και δὲν ἐδιστάζομεν νὰ γελῶμεν εἰρωνικῶς πρὸ τῆς παρόδου τῶν ἡμερῶν. Καὶ ἀκράτητοι — τὸ ἐνθυμῆσαι και τώρα ; — ἐξήχτητομεθα εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς σφρηγιῆς μας ζωῆς και ἀμέτεμοι ἐτονίζομεν τὸ ἴσρα τῆς νεότητός μας.

« Καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶμεν ἐγνώμεθα οἱ δολοφόνοι τοῦ ἔρωτός μας !

« Ναί ! Ἦμεῖς τὸν ἐνεκρώσαμεν τὸν μέγαν ἐκείνον ἔρωτα και ἡ ἀπληγαία τῶν καρδιῶν μας τὸν ἐδίπλασε μίαν προῖαν εἰς τὸ σάβανόν του. Ἐγίνεμεν καταχρασταὶ τῆς ὀραϊότητός του και ἀνίδεοι τῆς ἐπιχειμένης καταστροφῆς ἐξέβοφῆσαμεν ἐξ ὀλοκλήρου τὴν πνοὴν του μὲ τὰ φλογερά και ἀουλλόγιστα φιλήματά μας.

« Εἰς τὴν περιβάλλουσαν τὴν καρδίαν μου κενότητα μία φωνὴ ἐλέγχου μοῦ βιάσθη τὴν ψυχὴν καὶ ἡ κοίρασις τῶν αἰσθήσεων μοῦ παρουσιάζει μεγαλειότητα τῶν πόρων καὶ μελανοτέρων τῆν ἐρημίαν.

« Καὶ φαντάζομαι τὴν καὶ σὲ παραδιδόμενην εἰς τὴν ἴδιαν λύτην καὶ κλαίουσαν ἐπὶ τῶν ἀνιμνήσεων, αἱ δασύαι μύλαι ἀπέμειναν πλέον ἀπὸ τῆν ζωὴν μας ἐκείνην· αὐτὴ ἀνάγοι ἀνακτὰ καὶ δὲν ἀμφισβύλλω καθάλου ἔτι θρηνηεῖς τὴν καὶ σὲ διὰ τὸν θάνατον αὐτῶν καὶ ἀκούεις τὴν ἴδιαν φωνὴν τοῦ ἐλέγχου.

« Ἐκουσίσθημεν καὶ οἱ δύο ἀπὸ τῆν καταβληθέντων δυνάμειν διὰ τὰ χερῶν τῶν ἑρωτῶν μας καὶ κινεῖς δὲν τολμῶν νὰ σκεφθῆ τῆν ἀνίστασίν του.

« Πρὸ ὀλίγων μύλαι ἡμερῶν ἐχωρτάσθημεν καὶ, ὅταν προχθὲς σὲ εἶδον, μοῦ ἐράνης ὡς μία ἄγριος, ἡ ὁποία αἰσθάνεται ὅταν τὸ βῆθος τῆς ζωῆς καὶ ἐκλαυσα δι' ἀμφοτέρους· ἐπίδωσαν νὰ σὲ πλησιάσω, ἀλλ' ἔβλεπον παρεπιδήμενον μεταξύ μας τὸ φῶμα τοῦ νεκροῦ ἑρωτῶν μας καὶ ἠθιανόμην μίαν ἀάχατον δυνάμειν νὰ μὲ ἀπομακρῆν καὶ μίαν βιασθεῖαν ἀπογοήτευσαν ν' ἀποθῆ βραβύτως καὶ τυραννικῶς τὸν ἀναγεννώμενον πύθον.

« Τίποτε πλέον δὲν ἔῃ εἰς τὴν καρδίαν μου· καὶ τὰ φλογερὰ σου φιλήματα καὶ οἱ σπυράδες λόγου μου καὶ ἡ αἴγλη τοῦ κάλλους σου καὶ ἡ δημιουργὸς δυνάμεις τῆς κενότητός μας κένται νεκρά. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀνιμνήσις μοῦ πιέζει τὸν ὄρθον καὶ μοῦ φαίνεται μία ἀτελετέτης τῆς ζωῆς εἰρωνεία.

« Καὶ τὴν, ἐνθ' σὲ γράφω τὰς πικρίας μου ταύτας καὶ ἐκχύνω ὅταν τὸν μαρμαρῶν τῆς ψυχῆς μου εἰς τὰς γραμμὰς αὐτῆς, αἰσθάνομαι κλεῖ, τὸ ὁποῖον πολλὰ θυμιάζει μὲ στενοχωρίαν καὶ ἂν δὲν ἐβιασθῆν τὴν ζωὴν, δὲν εἰσάκου ὅμως εἰς αὐτὴν καὶ κινεῖν θέλημι.

« Ἡ ἀνάλασις ὅταν τῶν τοιῶν ἀσθημάτων μου δὲν μοῦ παρουσιάζει τίποτε ἀπὸ τὸ ὄρατον τῶν καλαιῶν ἡμερῶν καὶ μίαν μίαν ἀλήθειαν ἡμπερὸ καὶ ἐξάγω ἀπὸ ἑαυτῶν: "Ὅτι σὲ γράφω τὴν διὰ τὰ κίμια καὶ σὲ νὰ ἐνοήσης καλλίτερον ποῖα εἶσαι καὶ νὰ γνωρίζης κ' ἐμὲ ποῖος θὴ ἡμεῖς, ἂν ποτε συναντηθῶμεν.

ΑΝΔΡΕΑΣ.

Ἡ Μαρία ἀνέγνωσε τὴν ἀποκαλυπτικὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν, τὴν ἐπανεγνώσε μὲ κάποιαν ἀόριστον συγκίνησιν, ἐξωνύχισεν ἐκάστην φράσιν τῆς, κάθε τῆς λέξιν καὶ ἔκλινε βαρεῖαν τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στήθος, τὸ ὁποῖον ἀνέσαις τὴν εἰς λυγμὸς ἐπώδυνος. Εἶδε πραγματικὸν τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου ἑρωτῶν τῶν καὶ ἐκλαυσε ἐπὶ τοῦ νεκροῦ του, διότι τοῦτο μόνον τῆς ἀπέμεινε πλέον· ἐνόησε ὅτι δὲν εἶχε τὴν δυνάμειν νὰ τὸν ποθήσῃ καὶ πάλιν, ἀφοῦ ἡ καρδία τῆς δὲν ἐσκίρτησεν ἀπὸ ἐπιθυμίαν εἰς καμμίαν τῶν φλογερῶν ἢ πικρῶν ἐκείνων φράσεων. "Ὅ,τι τῆς ἔγραφεν ὁ Ἄνδρας ἦτον ἡ ἀλήθεια, ἡ ὁποία διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς καὶ εἶδεν ὀλόκληρον τὴν ψυχὴν τῆς, περικυκλουμένην ἀπὸ τὸ κενόν.

Ἦκουσε τὴν φωνὴν τοῦ ἐλέγχου καὶ ἐνόησε ποῖα ἦτον ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν.

Β

— Ἀφοῦ ἡ Μοῖρα μᾶς ἔφερεν εἰς τὸν αὐτὸν δρόμον, ἔλα νὰ περιπατήσωμεν ὀλίγον μαζύ· ποῖος ἤξεύρει τί ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ;

— Καλλίτερον ἂς χωρισθῶμεν, Μαρία· δὲν αἰσθάνομαι τίποτε νὰ πάλιν, μέσα μου· καὶ αὐταὶ αἱ ἀναμνήσεις εἶναι πλέον νεκραὶ.

— ὦ, ἔλα τότε νὰ κλαύσωμεν μίαν ἀκόμη φοράν διὰ τὸν θάνατον αὐτόν.

— Τὰ δάκρυά μας θὰ ἦναι ὕβρις τερατώδης· ἂς σεβασθῶμεν τοῦλάχιστον τὰ λείψανα τοῦ θύματός μας. . . . "ὦ! Διατί νὰ σὲ συναντήσω; Συνειθίζον εἰς τὴν ἐρημίαν μου καὶ ἔβλεπον μὲ ὀλιγώτερον φόβον τὸν δρόμον, ποῦ μοῦ μένει ἀκόμη νὰ διανύσω. Ἡ μελαγχολία μου ἤρχιζε νὰ μοῦ γίνεταί ὠραία καὶ ἡ λήθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέσβενε τὴν φωνὴν τοῦ ἐλέγχου.

— ὦ, Ἄνδρας. . . ἐπιθύρουν ἡ Μαρία καὶ τοῦ ἔσφιξε δειλῶς τὴν χεῖρα, τὴν ὁποῖαν εἶχε ἀποτολμήσει νὰ ψαύσῃ.

— Φερόμεθα ἀκατασχέτως καὶ μοιραίως εἰς τὴν βάσανον· ἡ ψυχὴ μας δὲν ποθεῖ τίποτε καὶ οἱ στεναγμοὶ μας εἶναι στεναγμοὶ πόνου μόνον· διατί ν' ἀναξέσωμεν μὴ ἐπουλαθῆσαν πληγὴν; Τί μᾶς ἠνάγκασε νὰ χωρισθῶμεν; Τίποτε· καὶ ὅμως ὁ χωρισμὸς αὐτός, ὅν δὲν ἦτον ἀλγεινός, ἐκλείει μέσα του μεγάλην τραγικότητα. Ἐπλάσαμεν ἠσύχως καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐνοῶμεν ἕν αἰματηρὸν δράμα, τὸ ὁποῖον, ὡς φαίνεται, δὲν ἐτελείωσεν ἀκόμη, ἀλλὰ περιμένει νὰ κλεισθῆ μὲ μίαν σπαρακτικὴν εἰρωνείαν. . . .

Καὶ ἀφῆθη νὰ σπυρῆ ἀπὸ τὴν Μαρίαν, ἡ ὁποία, ζητοῦσα νὰ φύγῃ τὸν θόρυβον τοῦ κόσμου, ἐθάδιζε ταχέως πρὸς τοὺς ἐρήμους ἀγρούς.

Σιωπηλοὶ ἐπροχώρουν καὶ οἱ δύο ἀσυνειδήτως πρὸς τὰ ἔμπρός, μὴ βλέποντες γύρω των, καὶ τὰ βήματά των τοὺς ἔφερον εἰς τὰ ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἐκεῖ εἰς τὴν ἡμερον σιγὴν τῶν ἀγρῶν.

Ὁ ἥλιος ἐχρῶσιζεν ἀκόμη τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ ἀνταύγιά του ἐκάλλυε θαυμασίως τὴν Φαληρικὴν θάλασσαν. Εἰς τὰς πλευράς τοῦ Ὑμηττοῦ ἠπλοῦντο ἐξωτικῶς τὰ χρώματα τοῦ δειλινοῦ καὶ τὸ Πεντελικὸν εἰδίκυνεν ὑπερφάνως τὰ λευκά του στήθη, τὰ ὁποῖα ἐρωτικῶς ἔψαυον αἱ δούσαι ἠλιακαὶ ἀκτίνες. Αἱ γραμμαὶ τοῦ Ζαπτείου διαγράφοντο μαγευτικαὶ καὶ οἱ στόλοι τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς παρουσίαζον μὲ μεγαλοπρεπῆ γαλήνην τὸ μεγαλεῖον τοῦ κάλλους των. Καὶ ὑπεράνω πάντων, ὡς τὸ ὄνειρον τῶν αἰώνων, ἡ Ἀκρόπολις οὐσιοποιεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ὠραίου.

Ἡ φύσις ἐτέλει ἕν μυστήριον καὶ πανταχόθεν ἀνεπέμπετο εἰς ὕμνος ὑπερκόσμιος πρὸς τὸν δύνοντα ἥλιον. Ἡ μυστηριώδης σιγὴ τῶν ἀγρῶν, ἡ ἐπιτρέπουσα ν' ἀντιλαμβάνηται ἡ ψυχὴ τὴν γονιμοποίησιν, τὴν τελομένην εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς, περιέζωνε τὸν Ἄνδραν καὶ τὴν Μαρίαν, οἱ ὁποῖοι, κουρασθέντες ἀπὸ τὸν μακρὸν δρόμον, ἐκάθηοντο ἐπὶ τινος ὑψώματος καὶ, σιωπηλοὶ ἀκόμη, ἄφινον τὴν ψυχὴν των νὰ πλανᾶται εἰς τοὺς κόσμους τοῦ παρελθόντος.

Αἱ στιγμαὶ ἐπέραν ὀδυνηραὶ δι' ἀμφοτέρους μὲ τὴν σιγὴν τὴν πιέζουσαν τὴν ψυχὴν των καὶ οὔτε ἐθαύμαζον τὸ μεγαλεῖον τοῦ ὠραίου.

Ὡς τὰ θύματα τοῦ πεπρωμένου παρέμενον ἐκεῖ ἄγριοι εἰς τὴν μονότητά των καὶ ὡς ἀντίθεσις εἰς τὴν πληθῶραν τῆς ὠραίας ζωῆς. Τίποτε

δὲν τοὺς συνεχίνει καὶ ἦσαν ὡς μία βλασφημία κατὰ τῆς ἀραιότητος τῆς φύσεως.

Ζῶντες νεκροὶ καὶ οἱ δύο, προσωποποιοῦντες τὴν προῶριως γηρέσαν νεότητά. Τοὺς ἐθάρυνε περισσότερο τὴν ζωὴν καὶ ὁ κλοιὸς τοῦ θανάτου τοὺς περιέσφιγγεν ἀλγεινότερον. Οὔτε ἐν δάκρυ καὶ οὔτε εἰς στεναγμὸς.

Εἰς νευρικός μόνον σπασμὸς ἀνέσειε κατὰ διαστήματα τὰ σώματά των καὶ αἱ χεῖρές των συγκρατούμεναι ἀκόμη ἐσπάρασσον ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν τῆς ψυχῆς των, τῆς φοβουμένης νὰ ἐκμυστηρευθῇ τὴν ὁδὸν τῆς.

Ἡ ἐρημία εἰς μίαν στιγμὴν τοὺς ἀνέπλασε τὴν ἰδέαν τοῦ θανάτου καὶ ἐν μείδιμα ἐφώτισε τὰ πρόσωπά των· ἀλλ' ἐσθέσθη ἀμέσως· καὶ ἐκεῖνοι ἠγέρθησαν ταυτοχρόνως· ἡ σκέψις μὴπως φανοῦν παιδία μὲ τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν τοὺς ἔκαμε νὰ φοβηθοῦν τὴν σιγὴν τῆς φύσεως καὶ σιωπηλοὶ, ὡς ἦλθον, ἔφευγον ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἐπέστρεψαν καὶ πάλιν εἰς τὴν τύρβην τῆς πόλεως, τῆς γεμάτης ἀπὸ φῶτα καὶ φωνῆς καὶ μὲ κάποιαν ἀνακούφισιν ἀνεμίχθησαν εἰς τὸ πλῆθος ὡς κοινοὶ περιπατηταί.

Ἦτοτε δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ μέσα των ἀπὸ τὰς πρῶτας ἡμέρας των καὶ μόνον τὴν φωνὴν τοῦ ἐλέγχου των ἤκουον τὴν ἰσχυροτέραν. Ἡ κούρασις τῶν αἰσθήσεων ἀπεδίωκεν ὅλους τοὺς πόθους των καὶ ἦσαν σχεδὸν ξένοι πρὸς ἀλλήλους.

— Ἴδου ὅτι κλεῖει τὸ δρόμά μας ἡ εἰρωνεία, εἶπεν ὁ Ἀνδρέας· τί ἠθέλομεν νὰ συναντηθῶμεν; Καὶ εἰς τί μᾶς ὠφέλησεν ὁ μακρυνός μας περίπατος καὶ ὅλον τὸ μεγαλοπρεπὲς κάλλος τῆς φύσεως; Ἀνεστήθη τίποτε μέσα μας; Ὁχι· ἡ ἀπληστία τῆς καρδίας μας τὰ ἐνέκρωσεν ὅλα διὰ παντὸς καὶ ἡ ἀνίκητος ἀπογοήτευσίς μᾶς κρατεῖ ἀλχηματώτους τῆς. Δὲν ὑπῆρξαμεν σώφρονες εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ἔρωτος καὶ πᾶσα τὴν συνάντησίς μας θὰ ἦναι μίαν ἐνίσχυσις τοῦ ἐλέγχου μας. Ἄς χωρισθῶμεν ὅπως συννητήθημεν. . . .

— Ναί· ἔχεις δίκαιον· ὁ μαρμασμός τῆς ψυχῆς μας δὲν παρήλθε καὶ ἡ κούρασις τῶν αἰσθήσεων ἀπὸ τὴν καταβληθεῖσαν δύναμιν διὰ νὰ χαρῶμεν τὸν ἔρωτά μας φοβίξει τοὺς πόθους μας. Ἄς χωρισθῶμεν, Ἀνδρέα, καὶ ἴσως νὰ εὐρωμεν τοὺς πόθους αὐτοὺς καὶ τὴν γοητείαν τῶν ὠραίων νυκτῶν εἰς μίαν ἄλλην μακρυνὴν συνάντησιν, μετὰ πάροδον χρόνων, ὅταν ἠμπορῇ νὰ ἤμεθα καὶ πάλιν ἀκμαῖοι. . . .

(Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1900)

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

Μίλα ἡ Φύσις μυστικῶς εἰς τ' ὄμιον βλαστὰρι τῆς καὶ τραγοῦδια ἀρμονικὰ τοῦ ψάλλει,
 "Πάρε, παιδί μου, τῆς ζωῆς τὴ ζέστα καὶ τὴ χάρη τῆς ζέγνοιαστα πᾶσε σὲ δισὴ τῆς τὴν ἀγκάλη.

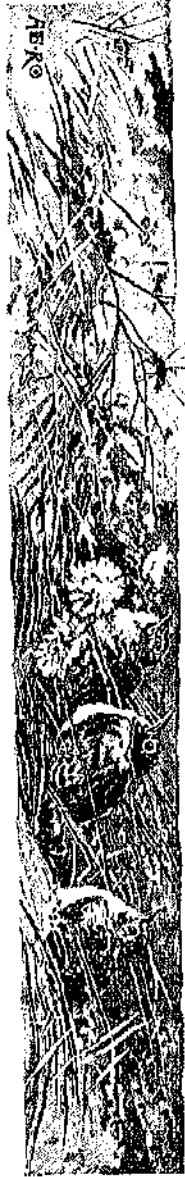
Προικιά' θὰ πάρῃς περισσά, πλοῦτη ἀλογάριαστα,
 τοῦ ἡλίου μαλαρατικά, τῶν ἀστεριῶν ἀσῆμα,
 μὴ φοβηθῆς ἀπ' τὰ καλὰ τῆς ε' ἀξευγάριαστα,
 τὸν πόθο καὶ τὸν πόνο, τῆς ψυχῆς τὰ γρήμα.

Πάρε τῆς τοῦ πουργοῦ τὸ ἀγγερί, τὴ δροσιὰ τοῦ ἀγγερινῶ,
 πᾶρ' τῆς τοῦ φεγγαριοῦ τὴ μυστικὴν ἀχτίδα,
 τῆς θάλασσας τὴ δύναμι, τὸ ἀπειρο τοῦ οὐρανοῦ
 καὶ καὶ καὶ μεγάλο πᾶρ' τῆς τῶν ἐλπίδα.

Ναὶ πᾶρ' τα τὴν ζωῆς τὰ τέμματα προικιά
 πᾶρ' τα σὲ τὴν ὄρα τῆς ἀγέλης, τὴν ὄρα
 ποῦ σοῦ εἶν' ἐρωταμένη, τρυφερὴ, πονετικῶ,
 σὲ πρῶτό τῆς τὸ φιλίμ, σὲ τὴν πρῶτη γνῶρα.

— Τὰ πῆρα, μάννα, τῆς ζωῆς, τὰ πῆρα τὰ προικιά
 ὅλα τὰ ῥίξε ἐμπρός μου σὲ φίλοσ τὴν ὄρα
 καὶ μὲ βαρέθηκε ἡ ἀπιστὴ ἀγαπητικῶ
 κ' ἄλλους κοιτάζει ἐρωταμένη ὄρα.

Σ. Δ. Π. Σ. Ὁ κ. Ἰωάννης Ζερβός, ἐκ τῶν νεωτέρων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μᾶλλον διακεκριμένων ἐν Ἀθήναις δημογῶν δικηγόρων, εἶναι καὶ τῶν γραμμάτων ἐργάτης κρᾶτιστος, ποιητὴς δ' ἐμπνευσμένος καὶ πρὸς τὸ βᾶθος τῶν ἐνοιῶν συνδυάζων ἐκτακτὸν καλλιτεχνικὴν ἐφῆρ σίχου. Τὸ δημοσιευόμενον ποίημά του, ἀποτελεῖ μέρος μεγάλης σειρᾶς, τῆς ὁποίας ὅρατα ἀποσπάσματα ἠνέχθησαν νὰ ἐκτιμήσωσιν οἱ φίλοι τοῦ καλοῦ ἀλλὰ μεταδύφρονος ποιητοῦ, εἰς στενὸν κύκλον ἀπαγγελλόμενα. Ἡ "Ποικίλη Σοὰ", μετὰ χαρᾶς καὶ ἰσοκαρδίου ἐνθουσιασμοῦ παρουσιάζει εἰς τὸ Ἑλληνικὸν δημοσίον τὸν κ. Ζερβὸν ὡς ποιητὴν, δημοσιεύουσα ἀνωτέρω, πρῶτη αὐτῆς τὸ βιβλίον, φιλοσοφικόν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν χάριν σίχου ποίημά του.

Κ' έχω ακόμη ανέξερως ζητώ μία αγάπην άλλη
 απ' άλλη χώρα, χώρα μακρινή,
 αγάπη παιδ' ελεύθερη, παιδ' πλοσία, παιδ' μεγάλη,
 αρμονικήν αγάπην, αφραστή, παντοτεινή.

Άλλοδ θα τρέξω, μάννα μου, έρμος ταξειδιάρης
 μιν άλλη θα ζητήσω γέννα,
 όρμητικός κι' ακούραστος θα πάω καθαλλάρης
 την άγνή ναδρω του όνειρου μου παρθένα.

— Μιλί ή γυναίκα μυστικά σείμορφο παλληκάρι,
 ελα νά πισώμε από κηγή καθαρία
 ελα νά φιληθώμε ήδονικά, ελα ζευγάρι
 νά κάνωμε παράξενα στόν άιμο άχνάρια.

Ελα νά παίζουμε μαζί άλλόκοτα παιχνίδια
 ελα κι' είναι της μάννας σου ή βουλή
 αυτά τό λόγια μούσες και σου τό είπε ή ίδια
 άφοκράσου την κι' ακόμη μές मिले.

Τάστέρια τό φεγγάρι και τόν ήλιο κλειώ σά σπυτικά μου'
 της γης την πρασινάδα, της θάλασσας τη χάρι,
 άπειρα είναι τό πλούτι μου, δικά σου και δικά μου
 ελα και λεί η μάννα σου—χαρά στον ποδ' με πάρει».

— Γυναίκα έπήρα τό προικιά, σοδ έπήρα και τη νεότη
 όλα στοδ πρώτου του φιλιού μου τήδωικας την ώρα,
 μά έφυγε σάν τό σύννεφο ή αγάπη μας ή πρώτη
 κι' άλλόκοτα βλέπουμε οι δύο μεις τώρα.

Κ' έχω ακόμη ανέξερως ζητώ μία αγάπην άλλη
 απ' άλλη χώρα, χώρα μακρινή,
 αγάπη παιδ' ελεύθερη, παιδ' πλοσία, παιδ' μεγάλη,
 αρμονικήν αγάπην, αφραστή, παντοτεινή.

Άλλοδ τραβά, γυναίκα, τώρα έρμος ταξειδιάρης
 μιν άλλη ζητάω τώρα γέννα,
 όρμητικός κι' ακούραστος πητάω καθαλλάρης
 την άγνή νά εδρω του όνειρου μου παρθένα.

(Αλεξάνδρεια, 1900)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΕΡΒΟΣ

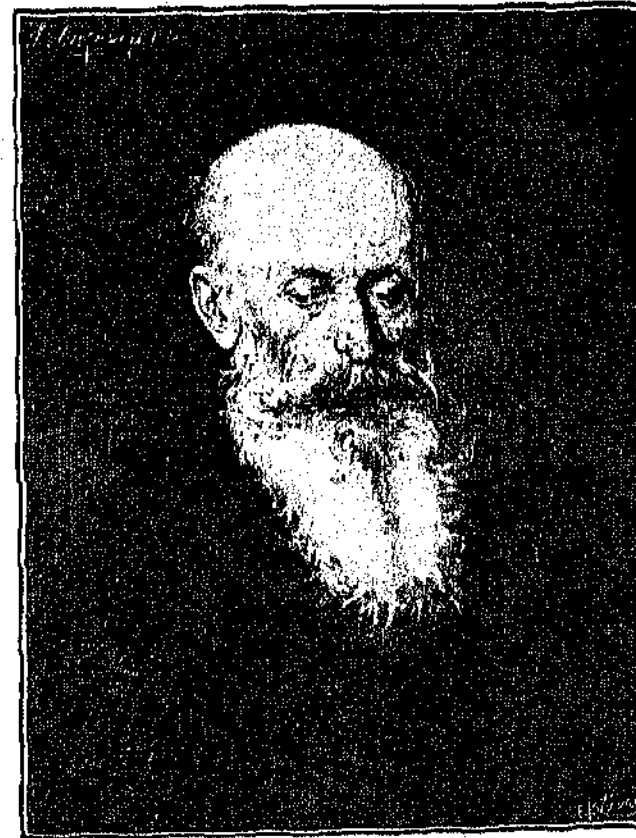
Σ' ΕΝΑ ΑΣΤΡΟ

Συ άστέρη ποδ' ενόρως
 "Ίσως τάχα τη ματιά μας,
 Ένωσε και την καρδιά μας
 Σ' ένα χιόπο μαγευμένο,
 Σ' όδηγα προς έμένα
 Την ψυχή, τό λογισμό Του,
 Κάθε πόθο κι' όνειρό Του,
 Φως γλυκό, άπαρημένο.

(Ασκήριμος, 1900)

Βασιληάδες ποδ' λατρεύαν
 Ψεύτικους θεούς, δαίμονι,
 Σοφοδς Μάγους είχε φέρει
 Στην άληθινή θρησκεία.
 Και την άπιστη καρδιά Του,
 Ποδ' σκορπέ παντοδ λιβάρι,
 Βγάλε την από την πλάνη,
 Δείξε της... την Εδύχλια...

ΜΑΡΙΚΑ Κ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ

✧ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ ✧
 ✧ "ΜΕΛΕΤΗ" ("Έργον Ι. Οικονόμου) ✧

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ
ΕΙΣ ΕΠΙΖΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

I

ΥΜΒΑΙΝΟΥΝ μερικά πράγματα εις τὴν ζωὴν μας, τὰ ὅποια ἀποτυπώνουν ζωηρὰς ἀναμνήσεις ἐπὶ τοῦ νοῦ μας καὶ ἐπιχύνουν ἐπὶ τῆς καρδίας μας κάτι τι ἀορίστως γλυκὺ, μίαν χαρὰν ἤρεμον, ἔν αἰσθημα ἀόριστον, χωρὶς συγκινήσεις καὶ προσδοκίας.

— Σὲ περιμένω τὸ βράδυ 'ς τὸ σπῆτι κι' ἔλα νὰ γνωρίσης καὶ τὸν πατέρα.

Μοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ φίλος μου Ἀλέκος καὶ ἔσπευσα ὅπως γνωρίσω τὸν θαλερὸν γέροντα Νικ. Γεωργακόπουλον, περὶ τοῦ ὅποιοι μοὶ εἶχε πλεῖστον ὄσα διηγήθη περὶ αὐτοῦ ὁ υἱὸς του καὶ φίλος μου.

Μὲ εἰσήγαγον εἰς μικρὸν τι δωμάτιον ἀπερίττως ἐπιπλωμένον, ὅπου μὲ ὑπεδέχθη ἔν καλησοῖμαι πιγαλὸν καὶ φιλικώτατον.

Μέσα εἰς τὸ ἡμίφως τὸ ὅποιον διέχυε λάμπα τοποθετημένη ἐπὶ τῆς ἐστίας ὑπ' ἣν ἔκαie ζωηρὰ πυρὰ, διέκρινα ὄγκλαδὸν καθήμενον ἐπὶ κλίνης αἰδηρὰς συμπαθέστατον πρεσβύτην, τοῦ ὅποιοι ἡ μορφή μὲ τὴν κατάλευκον γενειάδα ἐνέπνεε σεβασμὸν καὶ ἀγάπην.

Τὸν ἐπλησίασα, τῷ ἔθλιψα τὴν χεῖρα καὶ ἐκάθισα σιμὰ του.

Μ' ἐγνώριζε, ἢ μᾶλλον μ' ἐμάντευσε πρὶν μὲ συστήσουν, διότι ὁ φίλος μου εἶχε προηγουμένως τῷ ὁμιλήσει περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ τῆς ἐπισκέψεώς μου.

— Μὲ συγχωρεῖς, παιδί μου, ποῦ μὲ βρῖσκεῖς σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι, μοὶ εἶπε μειδιῶν ἐλαφρῶς καὶ καλοκάγαθως, καὶ προσεπάθησε νὰ καθίσῃ ἐπὶ τῆς κλίνης.

Ἄλλὰ τὸν ἀπέτρεψα καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μείνῃ ἐπὶ τῆς θέσεώς του.

Τὸν παρετήρουν καὶ ἡ καρδία μου ἐπληροῦτο σεβασμοῦ διὰ τὸν πρὸ ἐμοῦ γλυκώτατον γέροντα, ὅστις καίτοι ἔφερε τὸ βᾶρος ὀλοκλήρου σχεδὸν αἰῶνος, διατήρει ἀκμαιοτάτας τὰς δυνάμεις, θαλερὰ καὶ ἀσβεστά τὰ αἰσθήματα καὶ διαυγέστατον τὸν νοῦν.

Ἦρχισε μεταξύ μας συνομιλία περὶ διαφόρων ἀντικειμένων καὶ ἐθαύμασα ὄχι μόνον τὴν ἐνημερότητα του περὶ πάντων, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄρθον τῆς κρίσεως καὶ τὸ εὖλογον τῶν παρατηρήσεων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ διαυγές καὶ ἰσχυρὸν τῆς μνήμης.

✠ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ✠

Καὶ ἐξηκολούθει νὰ μοῦ διηγήται καὶ νὰ μοῦ ἀπαριθμῇ γεγονότα τῆς ἐποχῆς του μετὰ ζωντανῶν εἰκόνων καὶ ἀπτόων σκηνῶν, διηθησιμὰ ἐνιαχοῦ μὲ ποικίλα ἐπεισόδια καὶ μ' εὐφρολογήματα πολὺ νόστιμα.

Καὶ τὸν ἤκουον εὐχαρίστως καὶ ἐλησμονοῦμην εἰς τὸ μικρὸν ἐκεῖνο

δωμάτιον τὸ ἀσθενῶς φωτιζόμενον καὶ παρήρχοντο ἀνεπαισθήτως αἱ ὄραι.

Καὶ ὅτε πλέον μοί εἶπε πολλά, ἐκ τῶν ὁποίων διέγνωσα τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ποιικίλην δρᾶσιν τοῦ ἀχμαίου γέροντος, ἐστράφη ὁ λόγος ἀποκλειστικῶς καὶ περὶ τοῦ ἀτόμου του. Καὶ ὅτε μὲ μετριοφροσύνην καὶ φιλοσοφικὴν ἀπάθειαν μοί διηγήθη τὸν περιπετειώδη βίον του, ἰθαύμασα ἐτι περισσότερον τὸν παλαιστὴν τοῦτον τῆς ζωῆς, ὁ ὁποῖος δὲν ἀπέκαμιν, οὔτε κἄν ἐλυποψύχησεν εἰς τὰ πλήγματα τῆς τύχης, ἀλλ' ἐπάλαισε κρατερῶς, μείνας ἀκλόνητος ὡς ἄρως εἰς τὴν μανίαν τοῦ βορρᾶ, γενόμενος οὕτω τοῖς ὁμοίους τρυ παράδειγμα ζηλευτῶν καὶ ἀξιωματικῶν θελήσεως καὶ ψυχικοῦ σθένους!

Νομίζων ὅτι ἐκπληρῶ διττὸν καθῆκον — φιλίας καὶ σεβασμοῦ — δημοσιεύω περὶ τοῦ κ. **Νικολάου Γεωργακοπούλου** τὸ βιογραφικὸν σημεῖωμά μου τοῦτο, ἔχω δὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι τοιαύτη ζωὴ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις καὶ ὡς πυξὶς εἰς τὸν πολυκύμαντον βίον παντὸς ἀνθρώπου.

II

Ὁ **Νικόλαος Γεωργακόπουλος** ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 1808 ἢ 1810 ἐν Καρμενίτῃ, χωρίῳ τῆς Ὀρτυνίας, τὸ ὁποῖον ἀπέχει δύο^ς σχεδὸν ὥρας τῆς Βυτινῆς. Ἡ οἰκογένειά του δὲν ἦτον ἄσημὸς τις καὶ ἄγνωστος, καθὼς ὁ πάππος του Νικόλαος Ῥηγόπουλος πλείστα προσέφερεν ὑπηρεσίας εἰς τοὺς συγχωρικοὺς του ὡς **προσεστώς**, τὰς ὁποίας καὶ συνέχισε μετὰ τῆς αὐτῆς ζήτησεως ὁ πατὴρ τοῦ σκιαγραφουμένου σεβαστοῦ μας πρεσβύτου, **Γεωργάκης**, καὶ ὁ θεὸς του Παπαθανάσης, μάλιστα κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐδίωθεν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ ἀγῶνος παῖς ὁ Ν. Γεωργακόπουλος, διεφλέγτο ἐξ ἐνθουσιασμοῦ καὶ φιλοπατρίας καὶ παρ' ὅλας τὰς ἀποτροπὰς τῶν οικειῶν του, παρηκολούθησε τὸν ἀγωνιστὴν θεῖόν του Δῆμον Ντούθαν εἰς τὸν κατὰ τοῦ τυράννου ἀγῶνα, παρευρεθείς καὶ λαβῶν μέρος εἰς πλείστας μάχας.

Ὀλίγον μετέπειτα ὅτε ὁ αἰμοχαρὴς Ἰμπραήμ. ἐπόρθησε μὲγα μέρος τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐπέφερεν ἀπανταχοῦ τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὄλεθρον, ἡ μήτηρ τοῦ Γεωργακοπούλου Μάρθα τὸ γένος Τσεμπέρη, φεύγουσα τὴν ἀγρίαν τοῦ πορθητοῦ μῆνιν, προὔτιμησε τὸν ἐνδοξόν θάνατον τῆς ἀτιμώσεως καὶ ὡς ἄλλη θυγάτηρ τοῦ Σουλίου ἐκηρυκίσθη ἐκ τινος βράχου.

Μετὰ τὸν θάνατον καὶ τοῦ πατρὸς του ὁ νεαρὸς Γεωργακόπουλος εἴρε προστασίαν παρὰ τῇ **Νικολάῳ Σηλιβέργῳ**, χρηματίσαντι ἀνωτέρῳ ὑπαλλήλῳ τοῦ ἀρτισυστάτου Κράτους, καὶ κατοπιν μετέβη εἰς Ναύπλιον, τὴν πρώτην πρωτεύουσάν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ὅπου ἐπροστατεύθη παρὰ τοῦ Παναγ. Σπανοπούλου, γραμματέως τοῦ Ὑπουργίου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπὶ Κυβερνήτου καὶ μετέπειτα ἀκολούθησε τῆς ἐν Παρισίῳ Πρεσβείας, ἐπὶ πρωθυπουργίας Γ. Κωλέττη.

Ἐπὶ τὴν προστασίαν τοῦ Σπανοπούλου ὁ εὐφυὴς καὶ σφριγῶν νεα-

νίας Γεωργακόπουλος, ἐξεπαιδεύθη τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὸ πρῶτον ἰδρυθὲν ἐν Ναυπλίῳ σχολεῖον τὸ **Βουλευτικόν**, ὅπου ἐδίδασκον οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τοῦ Γένους ὁ Γεννάδιος, ὁ Δεσποτόπουλος καὶ ὁ Λεόντιος.

Φύσει ζωηρὸς καὶ ὀργῶν πρὸς δρᾶσιν ὁ Γεωργακόπουλος ἠσθάνετο ἀνίαν ἐν Ναυπλίῳ, καὶ μίαν πρωίαν κατὰ τὸ ἔτος 1835 ἀπέρχεται μόνος διὰ τὰς Ἀθήνας. Ἐλθὼν εἰς τὸ μόλις ἀναβιοῦν τότε ἄστν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἡγεμόνος **Μιχαὴλ Βοεβόδα Σούτζου**.

Ἄλλ' ὁ Γεωργακόπουλος ἐγεννήθη διὰ νὰ δράσῃ, ἐγεννήθη διὰ ν' ἀφίσῃ ἔχνη φωτεινὰ τῆς ζωῆς του καὶ ἐπέδωθε μετὰ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν λατρείαν τῆς Διήμητρος, ὅπου παιδιόθεν εἶχε κλίσιν. Διὰ τῆς ἀόκνου δὲ καὶ ἐντήμου ἐργασίας του κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ ἰδίαν περιουσίαν καὶ νὰ φαίνεται χρήσιμος τοῖς ὁμοίους του, οὐ μόνον διὰ τῶν γεωργικῶν αὐτοῦ γνώσεων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν φιλανθρώπων πράξεών του.

Εἶναι ὁ πρῶτος οἰκιστὴς τῆς νέας συνοικίας **Ἅγιος Παῦλος**, πρῶτος αὐτὸς κτίσας ἐκεῖ οἰκίαν καὶ, ὡς ἄνω ἐλέχθη, ἔχων κλίσιν πρὸς τὴν γεωπονίαν, ἐκαλλιέργησε πλείστα φυτὰ ἐπέδωθε ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἀμπελοουργίαν καὶ τὴν δενδροκομίαν καὶ διὰ τῶν πρακτικῶν γνώσεών του ἐφώτισε καὶ εἰσέτι φωτίζει κατὰ πολὺ τὴν νηπιώδη γεωργίαν μας.

Μὴ ἐπιδιώξας τὸν θόρυβον καὶ τὴν συνήθη παρ' ἡμῖν διαφήμισιν, ἔζησεν ἡσυχῶς, τιμώμενος καὶ ἀγαπώμενος παρὰ πάντων ὡς ἐλάχιστον δὲ δείγμα τῆς καθόλου ἐλληνοπρεποῦς ζωῆς του φέρει μετ' εὐλαθείας τὸ χαλκῶν ἀριστέιον τοῦ ἀγῶνος, ὅπερ ἀπένευεν εἰς αὐτὸν ὁ ἐπὶ τοῦ Ὀθωνος Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν Π. Γ. Ρόδιος.

Τὸ πρῶτον ἐνυμφεύθη κατὰ τὸ 1846 τὴν Τατιανήν, θυγατέρα Σωτηρ. Μπένου Θηβαίου καὶ Κλείνας Στ. Κέλμη, μετὰ τῆς ὁποίας ὀλίγον χρόνον συνέζησεν, ἄτε ἀποθανούσης ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησιν καὶ τὸν θάνατον τοῦ πρώτου τέκνου των.

Μετὰ ἐξαστίαν, ἦτοι τὸ 1852, ἐνυμφεύθη ἐκ δευτέρου τὴν Μαριγῶ, θυγατέρα Ἀποστόλου Ἰσ. Καρταλᾶ καὶ Δόμνας Δ. Δεμερτζῆ, ἐξ ἧς ἀπέκτισε δώδεκα τέκνα, ἐξ ὧν τὰ ἑπτὰ ἀῤῥενα.

Καὶ ὡς οἰκογενειάρχης καὶ ὡς πατὴρ ὁ Γεωργακόπουλος ἀπομένει πρότυπον καὶ ὑπογραμμὸς. Ὀλῆν του τὴν ζωὴν καὶ τὴν μέριμναν ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του, πλήρη ἔχων συναίσθησιν τῶν ἱερῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων.

Δυστυχῶς δὲμως ἡ βᾶσκανος μοῖρα ἐφθόνησε τὴν εὐτυχίαν τοῦ σπανίου πατρὸς, ἐφθόνησε τὴν χαρὰν, ἥτις ἐβασίλευεν εἰς τὴν Ἀβραμιαίαν ἐκείνην οἰκογένειαν, καὶ ἀμάλικτον ἐπέπεσε τὸ σκληρὸν δρέπανον τοῦ θανάτου ἐπὶ τῶν θαλερῶν ἐκείνων ὑπάρξεων, διὰ τὰς ὁποίας ὁ δυστυχὴς πατὴρ προητοίμαζε μέλλον εὐδαιμον καὶ ὠνειρεύετο χρυσᾶ γηρατεῖα.

Πάντε ἐκ τῶν τέκνων του ἀποθνήσκουν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητός των, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν μικροτέρῃ ἡλικίᾳ καὶ δὲν τῶ ἀπομένουσιν εἰμὴ μόνον δύο!

Πρὸ τοιαύτης ἐρημώσεως, πρὸ τοιαύτης συμφορᾶς καὶ δεινῆς δοκιμασίας σιωπᾶ ὁ Γεωργακόπουλος καὶ ἐν ἡρωικῇ καρτερίᾳ ὑπομένει τὰ συνεχῆ καὶ ἀπὸνα κτυπήματα τῆς εἰμαρμένης.

Γερμανός τις φιλόσοφος λέγει κάπου ότι, αί μεγάλαι θλίψεις είναι σιωπηλαί!

Ἡ καρδιά του σπαράσσεται, ἡ ψυχὴ του λιποθυμῆι, ὁ νοῦς του φεύγει!

Ποῖον ἐκ τῶν λατρευτῶν του τέκνων νὰ πρωτοκλαύσῃ; Τίνος τὴν μνήμην νὰ διατηρήσῃ ζωηρότεραν μέσα εἰς τὰ σπαρατρίζοντα καὶ αἰμάσσοντα φυλλοκάρδια του;

Καὶ ὁ Γιώργης του ἦτον ὡραῖος, ὡς ἀρχαία καλλονή, καὶ ὁ Δημήτριος του ἐπίσης, καὶ ὁ Σπύριος του αἰσθηματίας, καὶ ἡ Χριστίνα του ἀγγελος ἀγνός, καὶ ἡ Ἑλένη του εὐφυστάτη . . . καὶ ὅλα τέκνα του, ναί, ὅλα σπλάγγνα του, ὅλα ἐλπίδες του!

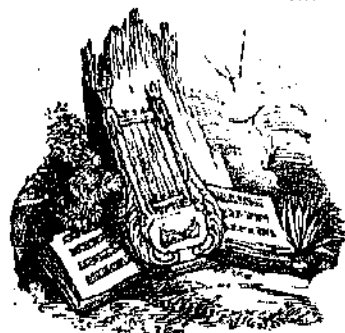
Ὅσα δάκρυα καὶ ἂν χύσῃ ὁ δυστυχῆς πατήρ, ἡ θλίψις του δὲν καταπιέγεται, ἡ συμφορὰ του δὲν μετριάζεται! Καί, ὡς ἄλλος Ἰώβ, ἐγκαρτερεῖ, ἀντλεῖ παρηγορίαν ἐκ τῆς ἀνεξάντλητου πηγῆς τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ περιβάλλει μὲ ὄλην τὴν στοργὴν του καὶ μὲ ὄλην τὴν ἀγάπην του τὰ δύο ἑναπολειφθέντα τέκνα του, τὸν Ἰλλέων του καὶ τὴν Ἐλευθερίαν του καὶ εἰς αὐτὰ ἀφιερῶ ἀπασαν τὴν μέριμνάν του καὶ εἰς τὸ χαμόγελόν των γεύεται γλύκανσιν τῶν πόνων του καὶ εἰς τὸ βλέμμα των διορᾷ ἐνθάρρυνσιν τῆς ἀπελπισίας του! . . .

III

Τοιοῦτος ἐν ὀλίγαις ἀτέχνοις γραμμαῖς ὁ Νικόλιος Γεωργακόπουλος, ὁ ἐπιζῶν ἀντιπρόσωπος ἄλλων ὡραιότερων καὶ αἰσθηματικωτέρων ἐποχῶν, ὁ κύπτων ὑπὸ τὸ βᾶρος τῶν ἐτῶν, ἀλλὰ μὴ' καμφοβῆς ὑπὸ τῶν πληγμάτων τῆς μοίρας, ὁ διαμείνας μὲ διαυγῆ τὸν νοῦν, μὲ ἀκμαῖας τὰς δυνάμεις καὶ μὲ τὸ μεῖδιμα εἰς τὰ χεῖλη—τὸ μεῖδιμα τοῦ δικαίου.

Τοιοῦτος ἐν ἀσθενεῖ σκιαγραφία ὁ Νικόλιος Γεωργακόπουλος, μὲθ' οὗ διήλθον ὥρας εὐχαριστοῦ συνομιλῶν καὶ συζητῶν μαζύ του, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ σοβαρὰ καὶ ἐπιβλητικὴ, ὄσον καὶ σεβασμῖα μορφή, μὲ τὰ ἔγνη μακρὰς ζωῆς ποικίλων δοκιμασιῶν, ἡ σκορπίζουσα κάποιαν μυστηριώδη αἰγλήν μέσα εἰς τὸ ἡμίφως τοῦ μικροῦ δωματίου, ὅα διατηρηθῇ ἀνεξάλειπτος ἐν ἐμοί, ὡς μία τῶν εὐτυχαστέρων καὶ ποθεινοτέρων ἀναμνήσεων τῆς ζωῆς μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ

Στὸν ἀδελφιαῖό μου φίλο Γιάννη Ἀρσένη

Ὅπως διαμῖς τὸ στήθος σου ἔτσι κ' ἐκὼ στὸ πάλλευνο
 Τ' ὀλόθεομο ἀγκαλιάζει
 Ὅσα στὴ γῆ τὴν ἀπεισι
 Σκορπᾷ φεγγεβολή,
 Ὅτι ἡ ψυχὴ θαναμῖσει
 Κι' ὄχι σεμνὰ μιλεῖ.

Ἔτσι κ' ἐκὼ στὸ πάλλευνο
 Χαρτί, μὲ τόσους πόνους,
 Τὸς στεναγμοὺς τοῦ στήθους μας,
 Τὰ μῦρα τῆς ψυχῆς,
 Γιὰ δεκαπέντε χρόνους
 Γεμάτος λάμπρι κλεῖς.

(Ἄθηναι, 8 Δεκεμβρίου 1900)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

33^{ον}